

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง

การผลิตและการตลาดผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทย

Production and Marketing of Silk and Silk Products of Thailand

ของ
นางสาวนุช ศัตตคุณ
ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
วท.บ. (บริหารธุรกิจเกษตร)
เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2539

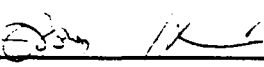
อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ

 (รองศาสตราจารย์ ตันนิพัฒน์)

กรรมการปัญหาพิเศษ

 (อาจารย์ศรีนวล นลินทิพวงค์)

หัวหน้าภาควิชาฯ

 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริจรธยา เจริญวิริยะพันธ์)

๒๒พ.
๒๖๗๒๔๓

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ ๒๕๓๙ ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14740

ปัญหาพิเศษ

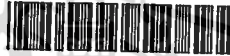
เรื่อง

การผลิตและการตลาดผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทย

Production and Marketing of Silk and Silk Products of Thailand.

โดส

T098030

นางสาวนช ศศคุณ

เสนอ

ปพ.
๗๕๒๔ก
๒๕๓๙

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 98030
วันเดือนปี.....

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

พ.ศ. ๒๕๓๙

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การผลิตและการตลาดผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทย

โดย : นางสาวนุช ศตคุณ

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

สาขาวิชาเอก : บริหารธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ : , 20...1...39

(อมรศรี ตันพิพัฒน์)

ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมเป็นสินค้าหัตถกรรมไทยที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ และเป็นอยู่ของประชากรไทยในแต่ละภาคของประเทศ แต่การผลิตในปัจจุบันยังไม่สามารถที่จะตอบสนองความต้องการได้อย่างทั่วถึงและดีพอ เนื่องจากการทอผ้าไหมนั้นต้องใช้ผู้ที่มีความชำนาญเป็นพิเศษในขั้นตอนต่าง ๆ ในการผลิต ประกอบกับต้นทุนวัตถุดิบในการผลิตผ้าไหมภายในประเทศก็มีราคาสูงกว่าต้นทุนการผลิตของประเทศคู่ค้ามาก ทำให้ผู้ผลิตภายในประเทศนำวัตถุดิบที่มีคุณภาพต่ำมาผลิตเพื่อลดต้นทุน สินค้าที่ผลิตออกมาจึงไม่ได้มาตรฐานเป็นเหตุให้ประเทศผู้นำเข้าผ้าไหมของไทยหันไปนำเข้าผ้าไหมจากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นคุณภาพของผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ภาวะการผลิตและการตลาด ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อปริมาณความต้องการของผู้บริโภคจึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาอย่างยิ่ง

จากการศึกษาพบว่าสภาวะทั่วไปของการผลิตผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมนั้นได้มีการพัฒนาขั้นตอนและวิธีการผลิตตลอดมา เนื่องจากได้รับความร่วมมือทั้งจากภาครัฐบาลและเอกชน ทำให้ผ้าไหมที่ผลิตได้มีมาตรฐานมากขึ้น แต่การขยายตัวทางด้านการผลิตก็ยังคงมีปริมาณน้อยอยู่ จะเห็นได้จากปริมาณการผลิตผ้าไหมในปี พ.ศ. 2535 มีมูลค่าถึง 589.2 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2538 ปริมาณการผลิตลดเหลือเพียง 453.4 ล้านบาท (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ , 2538) เนื่องจากประสบปัญหาต้นทุนวัตถุดิบมีราคาสูง ส่วนในด้านการตลาด ตลาดส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่สำคัญของไทยคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ในด้านการพัฒนาคุณภาพไหมไทย กองอุตสาหกรรมสิ่งทอได้ดำเนินการจัดตั้งห้องปฏิบัติการทดสอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณภาพเส้นไหมเมื่อปี 2535 ซึ่งปัจจุบันได้ทำการติดตั้งและดำเนินการใช้งาน และมีการจัดเกรด
เส้นไหมให้กับโรงงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการผลิตคือ ต้นทุน
การผลิตสูง เนื่องจากการผลิตเส้นไหมที่สาวด้วยเครื่องจักรเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่สำหรับ
ประเทศไทย ทำให้เส้นไหมอื่นที่ผลิตมีคุณภาพไม่ทัดเทียมกับต่างประเทศและมีต้นทุนการผลิต
ค่อนข้างสูง รัฐบาลจึงเข้ามาช่วยเหลือโดยที่ผู้นำเข้าเส้นไหมจากต่างประเทศต้องซื้อเส้นไหม
ในประเทศซึ่งเชอในราคาประกันที่กำหนดซึ่งมีราคาสูงกว่าของต่างประเทศ ทำให้ผู้ทอผ้าไหม
ต้องรับภาระในการซื้อเส้นไหมคุณภาพดีนำเข้าจากต่างประเทศด้วยราคาที่สูงกว่าปกติ ต้นทุน
ผ้าไหมที่ทอได้จึงสูงตามไปด้วย

การสั่งเส้นไหมอื่นเข้าประเทศเนื่องจากผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการทำให้ต้นทุน
ในการผลิตสูงขึ้นไปด้วย จึงควรที่จะส่งเสริมให้มีการผลิตเส้นไหมอื่นภายในประเทศให้มากขึ้น
และควรระงับหรือมีการควบคุมการส่งรังไหมออกต่างประเทศระยะหนึ่ง การอนุญาตให้มีการสั่ง
เส้นไหมชนิดหยาบ (Dupion silk) เข้าประเทศนั้นเป็นการทำลายอุตสาหกรรมการทอผ้าไหม
ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมเพราะผ้าไหมชนิดนี้มีเนื้อผ้าหยาบ กระจ่าง ขาดความมันวาว ซึ่ง
อาจเป็นช่องทางที่ทำให้สามารถเสียส่วนแบ่งทางการตลาดในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะควรมีการปรับปรุงด้านการทอผ้าไหมให้มีคุณภาพและให้มีการทอใน
ลักษณะพิเศษ เพื่อเพิ่มราคาสินค้าให้สูงขึ้นและควรปรับปรุงด้านการผลิตผ้าไหมและผลิตภัณฑ์
ผ้าไหมให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานเพื่อให้ตรงกับความต้องการของประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยาม

ในการศึกษาและเรียบเรียงปัญหาพิเศษนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือให้
คำแนะนำปรึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จาก รศ.อมรศรี ตันพิพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษา
ปัญหาพิเศษ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และขอกราบ
ขอบพระคุณอาจารย์ศรีนวล นลินทิพสว่างค์ กรรมการปัญหาพิเศษ ที่ได้ให้คำแนะนำต่างๆ ซึ่งเป็น
ประโยชน์สำหรับการเรียบเรียงปัญหาพิเศษ และทำให้การศึกษาครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ขอขอบคุณ สมาคมใหม่ไทย กระทรวงการต่างประเทศ กรมเศรษฐกิจ
การพาณิชย์ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลต่าง ๆ และขอขอบคุณผู้มีส่วนทำให้ปัญหาพิเศษ
เรื่องนี้สำเร็จลงได้ทุกท่าน ตั้งแต่สมาชิกในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจ และเพื่อน ๆ ที่ให้
ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ มา ณ ที่นี้ด้วย

นช ศศคุณ

พฤษภาคม 2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ขอบเขตของการศึกษา	6
นิยามศัพท์	7
การตรวจเอกสาร	7
วิธีการศึกษา	9
บทที่ 2 สภาพทั่วไปด้านการผลิต	10
สถานการณ์ไหมไทยในปัจจุบัน	10
ภาวะการผลิต	11
วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิต	12
ลักษณะการผลิต	15
การส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของภาคเอกชน	16
การส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของภาครัฐบาล	17
สรุปบทบาทการช่วยเหลือของรัฐบาล	19
มาตรการดำเนินการของรัฐบาล	22
การพัฒนาคุณภาพไหมไทย	25
แนวทางการพัฒนาคุณภาพไหมไทย	25
หลักเกณฑ์ทั่วไปในการวิเคราะห์คุณภาพสิ่งทอ	27
บทที่ 3 การตลาด	29

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาวะการตลาด	29
การค้าในประเทศ	29
ขั้นตอนการตลาด	31
ตลาดภายในประเทศ	32
ตลาดต่างประเทศ	34
การส่งออก	35
ประเภทผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญ	36
ตลาดส่งออกที่สำคัญ	38
ตลาดส่งออกที่สำคัญของผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจำแนกตามชนิดผลิตภัณฑ์	39
การส่งเสริมไหมไทยเพื่อการส่งออก	40
การควบคุมและการจำกัดการนำเข้าไหมและผลิตภัณฑ์ไหม	42
การนำเข้า	43
สาระสำคัญของข้อตกลงสิ่งทอภาคตัด	45
บทที่ 4 ปัญหาและแนวทางในการแก้ไข	52
ปัญหาด้านการผลิต	52
ปัญหาด้านการตลาด	54
สรุปแนวทางแก้ไขปัญหา	56
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	58
สรุป	59
ข้อเสนอแนะ	60
เอกสารอ้างอิง	63

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทย	3
2	ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าผ้าไหมจากประเทศไทยแยกตาม ประเทศนำเข้าที่สำคัญ	4
3	ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจากประเทศไทยแยกตาม ประเทศนำเข้าที่สำคัญ	5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ขั้นตอนการผลิตเส้นไหม	13
2	ขั้นตอนการตลาดผ้าไหมไทย	33

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

สินค้าหัตถกรรมของไทยเป็นสินค้าที่มีความสำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนคนไทยในแต่ละภาคของประเทศ เพราะเป็นแหล่งเพิ่มรายได้ เพิ่มการจ้างงาน และลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่ตัวเมือง นอกจากนี้สินค้าที่ผลิตได้ยังสามารถส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ หรือจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึกให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศอีกด้วย อันเป็นหนทางหนึ่งในการช่วยลดการขาดดุลการค้า ทั้งยังก่อให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและปัจจัยการผลิต รวมทั้งด้านเทคโนโลยีก็ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมเพื่อที่จะตอบสนองความต้องการและเป็นการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วย

ผ้าไหมเป็นสินค้าหัตถกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งได้จากผลผลิตทางการเกษตรออกมาในรูปของเส้นไหม (ได้จากตัวไหมที่กินใบหม่อนเป็นอาหาร) โดยทำการผลิตในอุตสาหกรรมครัวเรือนและโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อม ซึ่งเกษตรกรสามารถทำเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมขนาดย่อม การผลิตผ้าไหมนั้นใช้เครื่องมือแบบง่าย ๆ ที่สามารถประดิษฐ์ขึ้นเอง อีกทั้งวิธีการผลิตทุกขั้นตอนทำด้วยมือ ฉะนั้นจึงต้องอาศัยฝีมือ ความชำนาญ และความประณีตของผู้ผลิตในการดำเนินงาน นับตั้งแต่การเตรียมเส้นไหม การย้อมสีจนกระทั่งถึงการทอผ้าไหม ดังนั้นผ้าไหมไทยจึงมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากผ้าไหมต่างประเทศซึ่งทอด้วยเครื่องจักร กล่าวคือผ้าไหมไทยไม่เรียบมีปมปมอยู่บนผืนผ้าทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากใช้ไหมพุ่งพื้นเมืองซึ่งสาวด้วยมือ เนื้อผ้าเช่นนี้เป็นที่ชื่นชอบของลูกค้าชาวต่างประเทศมาก ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของไหมไทย โดยกำหนดเป็นโครงการที่จะส่งเสริมไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ถึงฉบับที่ 6 โดยกำหนดแนวทางที่เกี่ยวข้องไว้ 4 ส่วนคือ ด้านการปรับปรุงคุณภาพไหมในระดับท้องถิ่น ด้านการอุตสาหกรรมการเกษตร ด้านการพาณิชย์ และด้านพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารงาน

เมื่อพิจารณาถึงปริมาณและมูลค่าการส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทยที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ่านมาจะเห็นได้ว่าขยายตัวออกไปเรื่อย ๆ (ตารางที่ 1) กล่าวคือในปี 2523 ปริมาณผ้าไหมส่งออกเท่ากับ 398,262 ตารางเมตร และเพิ่มเป็น 1,261,593 ตารางเมตรในปี 2537 โดยมีมูลค่าเพิ่มจาก 73.3 ล้านบาทในปี 2523 เป็น 432.3 ล้านบาทในปี 2537 ส่วนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมีปริมาณการส่งออกในปี 2523 เท่ากับ 633,324 ชิ้น มูลค่า 74.7 ล้านบาทเพิ่มเป็น 1,483,811 ชิ้น มูลค่า 279.3 ล้านบาทในปี 2534 ซึ่งนับว่าเป็นการส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

ในด้านการจำหน่ายผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทยนั้น เป็นการผลิตเพื่อการส่งออกร้อยละ 40 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด โดยในปี 2537 มีประเทศผู้นำเข้าผ้าไหมที่สำคัญของไทย ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ โดยมีสัดส่วนการนำเข้าคิดเป็นร้อยละ 29.8, 27.3 และ 20.2 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมดของไทย ตามลำดับ (ตารางที่ 2) ส่วนประเทศผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่สำคัญของไทย ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน โดยในปี 2535 มีสัดส่วนการนำเข้าคิดเป็นร้อยละ 51.5 ของปริมาณผลิตภัณฑ์ผ้าไหมส่งออกทั้งหมดของไทย (ตารางที่ 3)

ดังนั้นจึงสมควรที่จะต้องศึกษาถึงภาวะการผลิตและการตลาดของการส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทยไปยังประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ เพราะจะได้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อปริมาณความต้องการผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทย เพื่อใช้ในการกำหนดแนวนโยบายที่เหมาะสมในการรักษาตลาดและพัฒนาตลาดส่งออกของไทยในอนาคต

ตารางที่ 1 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทย

ปี	ผ้าไหมไทย		ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย	
	ปริมาณ (ตารางเมตร)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ชิ้น)	มูลค่า (ล้านบาท)
2515	389,770	33.5	-	-
2516	437,499	44.8	-	-
2517	306,919	36.0	73.13	9.1
2518	245,639	28.8	94.51	12.5
2519	259,518	31.6	131,093	14.0
2520	251,209	33.4	253,600	24.0
2521	251,457	34.7	382,903	38.4
2522	261,111	41.0	530,108	58.3
2523	398,262	73.3	633,324	74.7
2524	660,872	138.7	637,161	88.0
2525	726,811	151.6	591,181	81.6
2526	778,922	170.5	595,181	76.2
2527	714,234	159.3	609,928	78.7
2528	835,554	196.5	450,301	73.2
2529	1,079,061	249.6	690,024	109.2
2530	1,307,046	306.3	1,027,525	158.7
2531	1,486,649	391.9	1,481,097	229.5
2532	1,510,388	492.5	1,675,233	330.8
2533	1,536,825	490.4	1,603,928	290.8
2534	1,350,054	434.9	1,483,811	279.3
2535	1,444,491	463.2	273,315	62.5
2536	1,177,359	417.3	-	-
2537	1,261,593	432.3	-	-

หมายเหตุ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมประกอบด้วย ปลอกหมอนอิง เนคไท เสื้อ ผ้าพันคอ
กางเกง กระโปรง ผ้าเช็ดปาก ผ้าเช็ดหน้า ผ้าคลุมผม ผ้ารองภาชนะ ผ้าคลุมเตียง
ม่าน ผ้าปูโต๊ะ ช้อนและโต๊ะ

ที่มา : (กรมศุลกากร , กรมการค้าต่างประเทศ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าผ้าไหมจากประเทศไทย แยกตามประเทศนำเข้าที่สำคัญ

(ปริมาณ : 1,000 ตารางเมตร)

(มูลค่า : ล้านบาท)

ประเทศ	2534		2535		2536		2537	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ญี่ปุ่น	358.1	106.3	387.9	113.9	107.8	45.0	376.4	89.8
สหรัฐอเมริกา	301.2	94.6	243.5	82.1	336.8	113.0	344.5	131.2
อังกฤษ	292.3	121.2	352.4	144.4	385.8	172.9	254.6	73.6
แคนาดา	138.2	5.1	15.3	5.1	11.9	4.3	14.5	4.9
เบลเยียม	98.2	15.7	84.1	14.4	106.1	19.2	101.4	17.3
สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	41.1	13.2	24.9	11.8	26.2	18.9	19.5	10.2
สิงคโปร์	43.2	26.5	149.0	31.0	101.3	23.6	63.4	51.2
ประเทศอื่น ๆ	77.8	52.3	187.0	60.5	100.5	20.4	64.6	54.2
รวม	1,350.1	434.9	1,444.5	463.2	1,177.4	417.3	1,261.6	432.4

ที่มา : (กรมการค้าต่างประเทศ , 2537)

ตารางที่ 3 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจากประเทศไทย แยกตามประเทศนำเข้าที่สำคัญ

(ปริมาณ : 1,000 ชิ้น)

(มูลค่า : ล้านบาท)

ประเทศ	2532		2533		2534		2535	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	937.5	140.6	960.8	130.0	707.4	75.2	140.8	19.5
ฝรั่งเศส	98.5	19.1	55.6	7.7	115.1	15.6	23.6	4.3
เบลเยียม	88.3	12.2	59.8	9.3	75.4	10.7	18.3	3.0
สหรัฐอเมริกา	77.4	41.2	81.3	33.0	95.8	45.1	12.8	5.0
ญี่ปุ่น	19.7	3.5	5.9	1.1	61.6	10.3	12.1	1.6
อังกฤษ	35.7	9.1	26.4	3.7	49.9	5.3	8.7	1.8
อิตาลี	108.6	17.9	74.8	12.1	49.3	8.8	6.7	1.6
สิงคโปร์	42.7	8.6	25.4	3.7	25.5	1.5	2.1	0.6
อื่น ๆ	266.8	79.0	313.9	90.0	303.7	106.9	48.1	24.7
รวม	1,675.2	330.8	1,603.9	290.8	1,483.7	279.3	273.2	62.5

ที่มา : (กรมการค้าต่างประเทศ , 2537)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อทราบถึงสภาวะทั่ว ๆ ไปของการผลิตและการตลาดผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดภายนอกประเทศ
2. เพื่อศึกษาถึงการพัฒนาคุณภาพผ้าไหมไทยและศึกษาผลกระทบของ GATT ที่มีต่อการค้าผ้าไหมของประเทศไทย
3. เพื่อทราบถึงนโยบาย มาตรการทางการค้า ปัญหา และแนวทางในการแก้ไขเพื่อขยายการส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาวะการผลิตและการตลาดผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของตลาดในประเทศและตลาดส่งออกของไทยกับประเทศคู่ค้าที่สำคัญ
2. ทำให้ทราบถึงการพัฒนาคุณภาพผ้าไหมของไทยและทราบถึงผลกระทบของ GATT ที่มีต่อการค้าผ้าไหมของประเทศไทย
3. ทำให้ทราบถึงนโยบาย มาตรการทางการค้า ปัญหา และแนวทางในการแก้ไขและแนวโน้มในการขยายการผลิตและการส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในปัจจุบัน

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงสภาวะทั่วไปของการผลิต การตลาด และการค้าระหว่างประเทศของผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ภาวะตลาดภายในประเทศและตลาดส่งออกระหว่างประเทศรวมถึงศึกษาการพัฒนาคุณภาพผ้าไหม และผลกระทบของ GATT ที่มีต่อการค้าผ้าไหมของไทย โดยใช้ข้อมูลสถิติภูมิแบบอนุกรมเวลาดังแต่ปี 2528-2537 ซึ่งจะแบ่งออกเป็นตลาดผ้าไหมกับสินค้าผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ตลอดจนศึกษาถึงนโยบาย มาตรการทางการค้า ภาษาปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อการขยายตลาดการผลิตและการส่งออกของผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไปยังประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ ๆ ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิยามศัพท์

ผ้าไหมไทย หมายถึง ผ้าที่ทอในประเทศไทยด้วยไหมแท้ทั้งหมด รวมทั้งที่มีสิ่งอื่นเป็นส่วนประกอบเพื่อการตกแต่ง

ผ้าไหมจู้รี หมายถึง ผ้าที่มีไหมแท้ปนอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของน้ำหนักทั้งหมด

การตรวจเอกสาร

กองวิจัยสินค้าและการตลาด กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ (2531) ทำการศึกษาเรื่องสู่ทางการพัฒนาการส่งออกผ้าไหมไทยและผลิตภัณฑ์ พบว่าในปี - 2530 มีการนำเข้าเส้นไหมจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น บราซิล มูลค่าการส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์มีการขยายตัวจากปี 2529 ร้อยละ 24.97 ตลาดผ้าไหมขึ้นตรงกับภาวะเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ตลาดสำคัญคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น กลุ่มประชาคมยุโรป คู่แข่งที่สำคัญคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี และอินเดีย พบว่ามีปัญหาด้านการผลิตคือขาดแคลนวัตถุดิบ ต้นทุนการผลิตสูง ระบบควบคุมคุณภาพไม่สม่ำเสมอ ส่วนปัญหาด้านการตลาดมีการลักลอบส่งออกผ้าไหมไม่ได้มาตรฐาน ทำให้เสียความเชื่อถือ ด้านคุณภาพประสบการแข่งขันจากประเทศคู่แข่งซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการส่งออกไหมไทยและผลิตภัณฑ์ในอนาคต

บุศรา อึ้งสกุล (2534) ปัญหาการขาดแคลนเส้นไหมของโลกที่ค่อนข้างรุนแรงในช่วงปี 2531-2532 ส่งผลให้เส้นไหมดิบและเส้นไหมสำเร็จรูปของไทยเป็นที่น่าสนใจของตลาดมากขึ้นโดยเฉพาะตลาดญี่ปุ่น ซึ่งเคยเป็นประเทศผู้ผลิตไหมที่สำคัญของโลกประเทศหนึ่ง แต่ระยะหลังญี่ปุ่นมีปัญหาค่าจ้างแรงงานในประเทศสูง ทำให้ต้นทุนการผลิตเส้นไหมสูงกว่าราคาในตลาดโลกกว่าเท่าตัว ญี่ปุ่นจึงมีนโยบายลดการผลิตไหมเพื่อการส่งออกและหันมานำเข้าจากต่างประเทศแทน แหล่งนำเข้าที่สำคัญที่สุดได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน แต่จากการที่จีนมีนโยบายที่จะลดการส่งออกไหมดิบและส่งเสริมการส่งออกในรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมากขึ้น ญี่ปุ่นจึงแสวงหาแหล่งอุปทานใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งได้แก่ บราซิล ไทย อินเดีย และสาธารณรัฐเกาหลี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นต้น สาเหตุดังกล่าวจึงทำให้ไทยสามารถส่งออกเส้นไหมดิบและเส้นไหมสำเร็จรูปไปจำหน่ายต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นนับตั้งแต่ปี 2531 ทั้งนี้เป็นการส่งออกในรูปแบบอื่นและในปี 2534 การส่งออกได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยส่งออกเป็นปริมาณ 520.9 เมตริกตันมูลค่า 296.9 ล้านบาท ซึ่งเป็นการส่งออกในรูปแบบเส้นไหมสำเร็จรูปร้อยละ 68 และไหมดิบร้อยละ 32 โดยมีญี่ปุ่นเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุด

กมลรัตน์ สุทธิธร (2536) ได้ศึกษาเรื่องไหมและผลิตภัณฑ์ไหม โดยวิธีการสำรวจข้อมูลจากการสอบถามผู้ผลิตผ้าไหม พ่อค้าผ้าไหมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาลและเอกชน จากผลการศึกษาพบว่าเส้นไหมพุ่งและเส้นไหมอื่นขาดแคลน แม้ว่าเส้นไหมพุ่งจะผลิตได้ประมาณ 600-700 เมตริกตัน และเส้นไหมอื่นผลิตได้ปีละประมาณ 15-20 เมตริกตันก็ตาม แต่ก็ยังไม่พอกับความต้องการภายในประเทศจึงต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ และยังพบว่าผู้ผลิตใช้วัตถุดิบคุณภาพต่ำเพื่อลดต้นทุนการผลิต เป็นผลให้ผ้าไหมที่ผลิตได้มีคุณภาพต่ำ ซึ่งเป็นการทำลายชื่อเสียงของผ้าไหมไทย

สมาคมไหมไทย (2538) สถานการณ์การค้าผ้าไหมไทยในระยะสี่ปีที่ผ่านมา มีทั้งความตกต่ำและความก้าวหน้าในวงการ ความตกต่ำที่เห็นได้ชัดคือ การทอผ้าบางและการขายปลีกมีปริมาณลดน้อยลงมากเนื่องจาก เศรษฐกิจทั่วโลกถดถอยและตกต่ำ ระบบการควบคุมการนำเข้าเส้นไหมด้วยระบบอัตราส่วน ต้องซื้อเส้นไหมผลิตภายในประเทศ ซึ่งมีต้นทุนและราคาขายสูงมาก มีการนำเข้าผ้าไหมจากต่างประเทศซึ่งเป็นของแปลกใหม่และมีราคาถูกมาก ภาครัฐบาลได้เสนอต่อระบบ GATT สากล โดยประเทศไทยกำหนด Quota นำเข้าเส้นไหมในปริมาณ 400 ตันต่อปี แต่ไม่ได้จำกัด Quota การนำเข้าผ้าไหมและเส้นผ้าไหม ทำให้ราคาเส้นไหมในประเทศสูงขึ้น ด้วยสถานการณ์ข้างต้น ผู้ทอผ้าไหมบางจึงขายผ้าไหมไม่ได้ราคาและขายได้ปริมาณน้อย ส่งผลให้ผู้ทอผ้าบางเลิกกิจการไปจำนวนหนึ่ง สำหรับการส่งออกผ้าไหมก็ลดลงน้อยลงเช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้อมูลทัศนภูมิแบบอนุกรมเวลาเกี่ยวกับปริมาณการผลิต ปริมาณการส่งออก มูลค่าการส่งออก ปริมาณการนำเข้าและมูลค่าการนำเข้าตั้งแต่ปี 2523-2537 ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้จากการรวบรวมเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารรายงาน การศึกษาวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือพิมพ์ และวารสารต่าง ๆ ตลอดจนข้อมูลทางด้านสถิติที่ หน่วยงานต่าง ๆ ได้เก็บรวบรวมไว้ เช่น กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย กรมพาณิชย์สัมพันธ์ กรมการค้าต่างประเทศ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสภาวะทั่วไปของการผลิตและการตลาดภายในประเทศและตลาดส่งออก ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่สำคัญของไทย รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาและการช่วยเหลือของรัฐบาล วิธีการในการศึกษา เป็นแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive method) ประกอบ ตารางเพื่อให้ทราบภาวะการผลิตไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทย ตลอดจนสภาวะการตลาด ทั้งภายในและต่างประเทศที่เป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพทั่วไปด้านการผลิต

สถานการณ์ไหมไทยในปัจจุบัน

สถานการณ์การค้าผ้าไหมของไทยในระยะสี่ปีที่ผ่านมา มีทั้งความคึกคักและความก้าวหน้าในวงการ ความตกต่ำที่เห็นได้ชัดคือ การทอผ้าไหมบางและการขายปลีกมีปริมาณลดลงมากเนื่องจากสาเหตุหลายประการ คือเศรษฐกิจทั่วโลกตกต่ำเป็นเหตุให้นักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อน้อยลง มีการนำระบบการควบคุมการนำเข้าเส้นไหมด้วยระบบอัตราส่วนมาใช้ ผู้ผลิตต้องซื้อเส้นไหมที่ผลิตภายในประเทศซึ่งมีต้นทุนสูงอีกทั้งยังมีการผลิตและนำเข้าสินค้าปลอมแปลงจากต่างประเทศแล้วติดป้าย 100% Thai silk โดยเฉพาะสินค้าสำเร็จรูปจำพวก เนคไท ผ้าพันคอ ของช่ารวย ประกอบกับมีการนำเข้าผ้าไหมจากต่างประเทศ เช่น ผ้าไหม sadwash ผ้าไหมเปลือกไม้เป็นจำนวนมากและมีราคาถูก ซึ่งสามารถแบ่งตลาดผู้บริโภคภายในประเทศซึ่งเดิมเป็นผู้บริโภคผ้าไหมบางที่ผลิตภายในประเทศและสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ภาครัฐบาลได้ลดค่าชดเชยภาษีอากรสำหรับส่งออกผ้าไหมไทย ส่งผลให้ต้นทุนผ้าไหมสูง ในขณะที่สินค้าชนิดอื่น ๆ กลับได้ค่าชดเชยสูงขึ้น จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้ทอผ้าไหมบางจึงขายผ้าไหมไม่ได้ราคาและขายได้ปริมาณน้อยลง ส่งผลให้ผู้ทอผ้าไหมบางรายต้องเลิกกิจการ

ส่วนในเรื่องของความก้าวหน้าของการผลิตและการตลาดผ้าไหมไทยนั้น ปัจจุบันการพิมพ์ผ้าไทยมีความก้าวหน้ากว่าสมัยก่อนมากทั้งในด้านสีสรรและลวดลายซึ่งปัจจุบันมีโรงพิมพ์ผ้าไหมที่ใช้ระบบการพิมพ์ด้วยโต๊ะพิมพ์ถึง 8 แห่งและการขยายตัวของการผลิตผ้าไหม batik ซึ่งเดิมมาเลเซียทำการผลิตเป็นจำนวนมาก แต่ในระยะหลังสินค้าชนิดนี้กลับได้รับความนิยมมากในเมืองไทย การพัฒนาอีกประการหนึ่ง คือ ด้านการตลาดผ้าไหมตกค้างภายในประเทศได้ขยายตัวมากเพื่อสนองความต้องการของโรงแรมและอาคารใหม่ ๆ ของผู้ประกอบการภายในประเทศมาก และสามารถทดแทนผ้าไหมนำเข้าจากต่างประเทศได้ส่วนหนึ่ง ส่วนเรื่องการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ได้พัฒนาดีขึ้นสู่ยกระดับที่น่าพอใจ โดยเฉพาะในด้านรูปแบบ ความปราณีต สีสรร นับว่าเป็นผลงานจากโครงการศิลปหัตถ์ที่ได้ทำการส่งเสริมมาโดยตลอด โดยเฉพาะหลังจากงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงนิทรรศการ ผ้าทอของเผ่าไท เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2535 นั้น ฝ้ายมัดหมี่ของไทยก็มีชื่อเสียง ส่งผลให้มีการขายผ้าไหมมัดหมี่เป็นจำนวนมาก การพัฒนาที่เห็นได้ชัดอีกประการหนึ่งคือ ผลิตผ้าไหมบางของโรงงานสาวไหมชื่อ Silk city ในจังหวัดลำปางซึ่งเริ่มดำเนินงานเมื่อปี พ.ศ. 2538 ได้มีส่วนช่วยให้ผู้นำเข้าลดการนำเข้าเส้นไหมจากต่างประเทศมากและได้รับการยอมรับด้านคุณภาพจากบุคคลทั่วไปอีกด้วย การพัฒนาทั้งทางด้านการผลิตและการตลาดผ้าไหมไทยในประเทศส่งผลให้เกษตรกรประมาณ 5,000 ครัวเรือน ซึ่งเป็นผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม มีรายได้ประมาณ 10,000 ถึง 80,000 บาทต่อปี (รายงานการสัมมนาเรื่องอนาคตไหมไทย , 2538) นับว่าเป็นรายได้ที่สูงกว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรธรรมดาอื่น

ภาวะการผลิต

การพัฒนา รูปแบบการผลิตจากอุตสาหกรรมในครัวเรือนมาเป็นอุตสาหกรรมโรงงานเพื่อขยายตัวออกไปนั้น ส่งผลให้วัตถุดิบสำคัญในการผลิตคือ เส้นไหมพุ่งและเส้นไหมอื่นไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ จำเป็นต้องนำเข้าเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเส้นไหมอื่นที่ต้องมีความเหนียวและเส้นไหมสม่ำเสมอ ซึ่งจะสาวด้วยเครื่องจักร อย่างไรก็ตามการนำเข้าเส้นไหมอื่นจากต่างประเทศนี้ส่งผลกระทบต่อการผลิตผ้าไหมมาก เนื่องจากราคาไม่แน่นอนและบางครั้งมีราคาที่สูงมาก จึงทำให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมการสาวเส้นไหมขึ้นในประเทศ โดยการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งของภาครัฐบาลและภาคเอกชน

ในระยะแรกของการพัฒนาการสาวเส้นไหมอื่นนั้นต้องประสบกับปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูงและเส้นไหมยังมีคุณภาพดีต่างประเทศไม่ได้ จึงไม่ได้รับความนิยมจากผู้ทอผ้าไหมเท่าที่ควร รัฐบาลต้องเข้ามาช่วยเหลือ โดยการกำหนดให้ผู้นำเข้าเส้นไหมต้องซื้อเส้นไหมที่ผลิตได้ในประเทศตามราคาประกันและในอัตราส่วนที่กำหนด ซึ่งได้ยกเลิกไปในปี 2532 เนื่องจากราคาเส้นไหมในตลาดโลกพุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้ทอผ้าไหมหันมาซื้อเส้นไหมที่ผลิตได้ในประเทศมากขึ้นและในราคาที่สูงขึ้น

จากการที่บรรดาผู้ผลิตเส้นไหมรายสำคัญของโลก ได้แก่ ญี่ปุ่นชะลอการผลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เส้นไหมลง ประกอบกับเงินทุนมาส่งออกในรูปแบบไหมซึ่งมีมูลค่าเพิ่มสูงกว่าเส้นไหมแกน ก่อให้เกิดภาวะการขาดแคลนเส้นไหมในตลาดโลกทำให้ราคาเส้นไหมมีแนวโน้มสูงขึ้น และกระตุ้นให้ผู้สนใจผลิตเส้นไหมในประเทศกันมากขึ้น ซึ่งมีทั้งผู้ผลิตรายใหม่และการขยายตัวของรายเก่า ตลอดจนผู้ทอผ้าไหมที่ขยายเครือข่ายธุรกิจให้ครบวงจร ครอบคลุมมาในด้านการปลูกหม่อนและสาวไหม เช่น บริษัท อุตสาหกรรมไหมไทย จำกัด (жим ทอมป์สัน) เป็นต้น ส่วนภาครัฐบาลก็ได้ให้ความสนใจส่งเสริมอุตสาหกรรมไหมมากขึ้น จะเห็นได้จากมีผู้ได้รับการอนุมัติส่งเสริมการลงทุน 7 ราย นอกจากนี้รัฐยังได้เข้ามาหาทางแก้ไขปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบรวมทั้งการพัฒนาคุณภาพของเส้นไหมพุ่ง โดยมีนโยบายการพัฒนาการปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหม มอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อส่งเสริมให้อุตสาหกรรมไหมขยายตัวต่อไปได้อย่างรวดเร็ว

แหล่งผลิตผ้าไหมที่สำคัญของไทยส่วนใหญ่อยู่ในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีนครราชสีมาเป็นแหล่งผลิตผ้าไหมที่ใหญ่ที่สุด คือ ผลิตได้ประมาณร้อยละ 35 ของผลผลิตผ้าไหม รองลงมาคือ กรุงเทพฯ ชอนแก่น และชัยภูมิ ซึ่งผลิตได้ประมาณร้อยละ 20, 15 และร้อยละ 10 ตามลำดับ

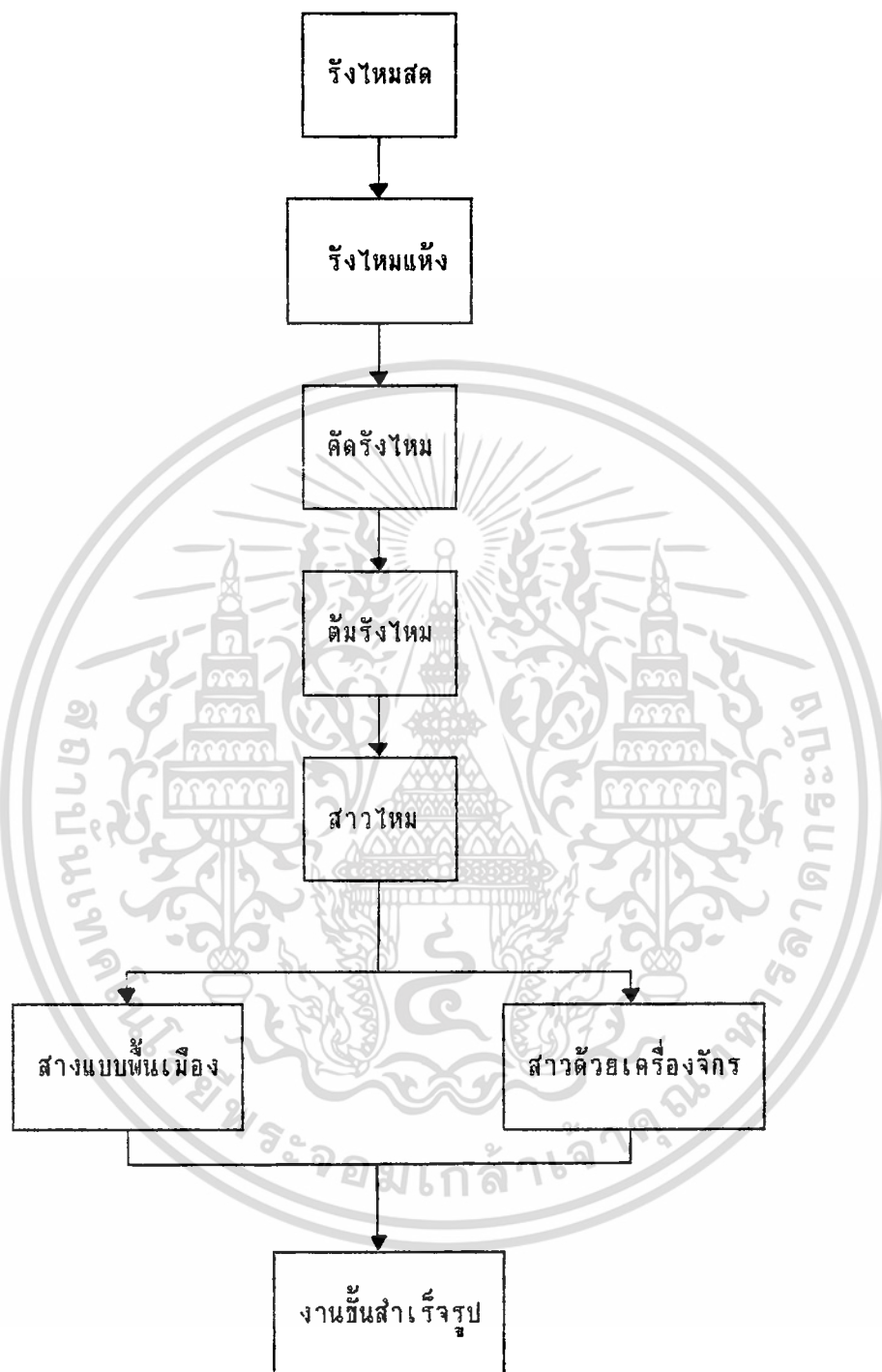
วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต

วัตถุดิบสำคัญที่ใช้ในการทอผ้าไหมคือเส้นไหม เส้นไหมนั้นต้องผ่านกรรมวิธีการผลิตหลายขั้นตอน เริ่มจากการปลูกหม่อนเพื่อเลี้ยงไหม และนำรังไหมที่ได้มาสาวเอาเส้นใยออก เส้นไหมที่สาวได้นั้นแบ่งตามกรรมวิธีการทอผ้าได้เป็น 2 ชนิด คือเส้นไหมพุ่งและเส้นไหมฮิน เส้นไหมทั้ง 2 ชนิดนี้ต่างก็มีลักษณะและกรรมวิธีการสาวที่แตกต่างกัน (ภาพที่ 1)

1. เส้นไหมพุ่ง (เส้นไหมพื้นเมือง) เป็นเส้นไหมที่นอนขวางไปตามด้านกว้างของผืนผ้า มีลักษณะเส้นใหญ่หยาบ มีปมปม และไม่ค่อยแน่น เพราะสาวด้วยมือ

ปัจจุบันมีเกษตรกรผู้เลี้ยงไหมเพื่อสาวเป็นเส้นไหมพุ่งอยู่ประมาณ 400,000

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการผลิตเส้นไหม

ที่มา : (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ , 2535 : 9)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ครัวเรือน แต่ทำในลักษณะอาชีพรอง จึงทำกันในปริมาณไม่มากนัก ประกอบกับเป็นการสาวด้วยมือซึ่งขึ้นกับฝีมือการสาวของแต่ละคน ผลผลิตเส้นไหมที่ได้จึงมีลักษณะไม่แน่นอน คุณภาพเส้นไหมไม่สม่ำเสมอ ผู้ทอผ้าบางรายจึงนิยมใช้เส้นไหมของต่างประเทศ สำหรับเส้นไหมพุ่งที่นำเข้ามาในปัจจุบันมี 2 ชนิด คือ ไหมดุษฎี (Doupion Silk) และไหมเนทีฟ (Native Silk)

ไหมดุษฎี เป็นเส้นไหมที่สาวจากรังชนิดแฝดหรือรังไม่ปกติ ซึ่งไม่สามารถนำไปสาวเป็นเส้นอื่นได้ เส้นไหมชนิดนี้มีลักษณะหยาบ มีปมปม และเส้นใหญ่คล้ายไหมพื้นเมืองชนิดไหมหนึ่งและไหมสอง

ไหมเนทีฟ เป็นเส้นไหมที่มีลักษณะเรียบ มีขนาดสม่ำเสมอ ไม่ค่อยมีปมปม เทียบได้กับเส้นไหมหนึ่ง ผู้ทอนิยมใช้เพราะมีคุณภาพแน่นอนและสะดวกในการทอ

2. เส้นไหมอื่น เป็นเส้นไหมที่นอนไปตามความยาวของผืนผ้า มีลักษณะเป็นเส้นเล็กละเอียด เรียบสม่ำเสมอ และเหนียวกว่าเส้นไหมพุ่ง

ในการผลิตไหมอื่นต้องใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์หลายชนิด เช่น เครื่องอบแห้ง หม้อต้มรังไหม เครื่องสาวไหม เครื่องกรอเส้นไหม เครื่องเข้าหลอด เครื่องตีเกลียว รวมทั้งเครื่องตรวจสอบคุณภาพเส้นไหม สำหรับเครื่องจักรสาวไหมนั้นสามารถแยกตามระบบการทำงานได้เป็น 3 แบบ คือ

- Common Relling Machine
- Multi-ends Relling Machine
- Automatic Relling Machine

ที่นิยมใช้กันคือ การสาวแบบ Multi-ends และแบบ Automatic สำหรับแบบ Common ใช้แรงงานคนทำงานไปพร้อมกับการทำงานของเครื่องจักรสำหรับการสาวเส้นไหม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Multi-ends นั้นใช้คนคุมคอยป้องกันรังไหม ซึ่งแบบนี้เหมาะกับรังไหมคุณภาพไม่ค่อยดี ส่วนแบบ Automatic นั้น เครื่องจักรจะหารังไหมเข้าไปป้อนเอง ถึงแม้ว่าจะใช้เครื่องจักรในการผลิต แต่แรงงานที่มีความชำนาญก็ยังจำเป็นในการควบคุมการทำงานของเครื่องในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ได้เส้นไหมที่มีคุณภาพในปริมาณมาก

ลักษณะการผลิต

การทอผ้าไหมของไทยโดยทั่วไปยังคงดำเนินการอยู่ในรูปหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งทำกันในครัวเรือนเป็นอาชีพรองจากการเพาะปลูก โดยเกษตรกรจะทำการผลิตเองในทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และการสาวไหม เกษตรกรมักเก็บเส้นไหมส่วนใหญ่ที่สาวได้คือประมาณร้อยละ 60 ไว้สำหรับทอผ้าเอง ส่วนที่เหลือจำหน่ายแก่โรงงานทอผ้า การทอผ้าในลักษณะนี้ทำกันในแทบทุกครัวเรือน แห่งละไม่เกิน 4 กี่ สำหรับที่ทอเป็นอุตสาหกรรมในโรงงานนั้น มักอยู่ในรูปโรงงานขนาดเล็ก ซึ่งมีกี่ทอผ้าเฉลี่ยประมาณ 30 กี่ ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ และกระจัดกระจายอยู่ในท้องถิ่นที่มีการเลี้ยงไหม เช่น นครราชสีมา ขอนแก่น ชัยภูมิ และสุรินทร์ เป็นต้น ส่วนโรงงานทอผ้าไหมขนาดใหญ่ไม่มีกี่ทอที่ใหญ่ที่สุดและมีชื่อเสียงในด้านคุณภาพเป็นที่รู้จักของชาวต่างประเทศสมาชิกรายนี้ก็คือ บริษัทอุตสาหกรรมไหมไทย จำกัด หรือที่นิยมเรียกว่า "จิมทอมป์สัน" ซึ่งได้พัฒนาระบบการผลิตไปในลักษณะโรงงานอุตสาหกรรม มีการจัดขบวนการผลิตเป็นขั้นตอน เพื่อควบคุมคุณภาพการผลิต และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ประโยชน์ในการประหยัดต้นทุนและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์

แม้ว่าจะมีการนำเทคนิคการผลิตที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในบางขั้นตอน แต่การผลิตผ้าไหมของไทยก็ยังคงต้องใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในขั้นตอนของการทอด้วยมือ นอกจากนี้คุณภาพของผ้าไหมยังขึ้นอยู่กับฝีมือของผู้ทอที่จะทำให้ผ้าที่ทอได้มีเนื้อแน่นสม่ำเสมอ ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการทอนั้นเดิมเป็นกี่ทอผ้าแบบพื้นเมือง (พุ่งกระสวยด้วยมือ) ซึ่งทอได้ช้า ต่อมาได้พัฒนามาใช้กึ่งกระตุกซึ่งสามารถทอได้เร็วกว่าและมีประสิทธิภาพสูงกว่า จากการใช้เส้นไหมพุ่งที่สาวด้วยมือนี้เองทำให้ผ้าไหมไทยมีลักษณะสวยงามเป็นพิเศษต่างจากผ้าไหมของต่างประเทศที่ทอด้วยเครื่องจักรและเป็นข้อได้เปรียบในการขายแข่งขันในตลาดต่างประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของภาคเอกชน

ประเทศไทยเป็นประเทศเล็กไม่สามารถแข่งขันในแง่ของปริมาณได้ จึงควรหันมาแข่งขันในด้านคุณภาพ ซึ่งสามารถทำได้โดยเพิ่มปริมาณเกษตรกรประเภทเลี้ยงไหมเป็นอาชีพหลัก แต่ให้มีการลงทุนรูปแบบใหม่ คือ ลงทุนถูลง ทำให้สามารถผลิตสินค้าคุณภาพดีแต่ต้นทุนต่ำลงได้ ซึ่งปัจจุบันภาวะการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของภาคเอกชน มีดังนี้

1. ด้านปริมาณการผลิตของรังไหม - เส้นไหม แม้ว่าปี 2538 ฝนจะตกต้องตามฤดูกาลแต่ผลผลิตรวมของปีนี้ คาดว่าจะลดน้อยกว่าปี 2537 เล็กน้อย เนื่องจากผลกระทบจากภัยแล้งถึง 2 ปีติดต่อกัน ในช่วงปี 2536-2537

2. ด้านคุณภาพของรังไหมและเส้นไหมดีขึ้นกว่าเดิมมาก เนื่องจากเกษตรกรมีการพัฒนาความรู้และความชำนาญมากขึ้นจนสามารถผลิตรังไหมคุณภาพดีเป็นผลให้คุณภาพเส้นไหมที่ผลิตในประเทศดีขึ้นจนทัดเทียมกับเส้นไหมนำเข้าได้

3. จำนวนเกษตรกรที่มีอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ยังคงมีปริมาณเท่าเดิมอันเนื่องมาจากปัญหาหลายประการ คือ

- พื้นที่และดินฟ้าอากาศไม่เหมาะสม
- เกษตรกรชอบลองอาชีพใหม่ ๆ อยู่เสมอ
- แรงงานไม่มีคุณภาพ
- ความเสื่อมถอยของดิน
- ภัยธรรมชาติ
- ที่ดินราคาสูงขึ้น

อาชีพเกี่ยวกับไหมเป็นอาชีพที่สามารถกระจายรายได้ไปสู่ชนบทได้มาก เป็นอาชีพที่เป็นรอยต่อระหว่างคนรวยกับคนจน เป็นอาชีพที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้ แต่ก็มีปัญหาอยู่ที่ความยากของขั้นตอนการเรี้นรู้อาชีพเกี่ยวกับไหมจนเกิดความชำนาญ ซึ่งต้องการความเกื้อหนุนจากผู้ร่วมอาชีพรวมทั้งภาครัฐในการร่วมกันแก้ปัญหา ซึ่งสามารถแยกแยะแนวทางการแก้ปัญหาในส่วนที่ภาคเอกชนควรร่วมกันแก้ปัญหา ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. จัดหาพันธุ์ใหม่ที่มีคุณภาพดีปลอดโรคและเหมาะสมแก่ฤดูกาลให้แก่เกษตรกรอย่างเพียงพอและทันเวลาที่ต้องการ
2. รับผิดชอบต่อใหม่ของเกษตรกรในสังกัดด้วยราคาขายดีธรรม
3. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมทุกชนิดให้แก่เกษตรกรเพื่อลดต้นทุนการผลิต
4. จัดประชุมเพิ่มความรู้ให้เกษตรกรเป็นช่วง ๆ ตามความจำเป็น
5. ดูแลเกษตรกรให้มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพและชำระหนี้
6. ศึกษาหาแนวคิดและเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ของเกษตรกรอยู่เสมอ เช่น การลงทุนที่ถูกต้อง มุ่งเน้นการลดต้นทุนการผลิตให้เกษตรกร
7. สร้างทีมงานส่งเสริมเพื่อติดตาม กำกับ ดูแล และช่วยแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกร

การส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของภาครัฐบาล

เนื่องจากรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของไหมไทย จึงได้กำหนดเป็นโครงการที่จะส่งเสริมไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519) และฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) โดยเฉพาะในเขตที่แห้งแล้งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้ เพื่อให้มีการผลิตเส้นไหมที่มีคุณภาพดี ส่งเสริมการจ้างแรงงานเมื่อเกษตรกรว่างงานจากการเก็บเกี่ยว และเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรในระดับไร่นา

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ได้กำหนดแนวทางไว้ 4 ส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ

1. ทางด้านสาขาเกษตร ให้มีแผนงานปรับปรุงคุณภาพไหมในระดับท้องถิ่นโดยอยู่ในแผนพัฒนาเขตเกษตรล้าหลัง แผนปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตร แผนพัฒนาวิทยาการเกษตรและสินค้าใหม่ และแผนสนับสนุนการผลิตทางการเกษตร
2. ทางด้านสาขาอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งถือเป็นสาขานำในแผนพัฒนาอุตสาหกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอก 98030 และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของแผนฯ 6 นั้น มีแนวทางว่าจะกำหนดให้มีแผนพัฒนาเส้นไหม และกำหนดเป็นโครงการพัฒนา เช่น

- 2.1 โครงการแนะนำเทคนิคการสาวไหมพุ่งที่ทันสมัยแก่เกษตรกรในชนบท
- 2.2 โครงการพัฒนาเทคนิคการย้อมสีเส้นไหมแก่เกษตรกรและโรงงานทอผ้า

ในชนบท

- 2.3 โครงการกำหนดมาตรฐานเส้นไหมฮินและเส้นไหมพุ่ง

3. ทางด้านสาขาพาณิชย์ ในแผนงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ มีแนวทางว่าจะบรรจุเรื่องผ้าไหมไว้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สินค้าส่งออกและการเจาะตลาดต่างประเทศ

4. ทางด้านพัฒนาประสิทธิภาพของกลไกบริหารงานพัฒนาเพื่อให้เกิดการผนึกกำลังเป็นระบบครบวงจรนั้น มีแนวทางว่าจะกำหนดให้มีองค์กรใดองค์กรหนึ่งทำหน้าที่ในการประสานแผนปฏิบัติการพัฒนาต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องการพัฒนาไหมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับบทบาทของรัฐบาลที่มีส่วนสนับสนุนในการผลิตผ้าไหมนั้น รัฐบาลได้มอบหมายให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ เข้าไปช่วยเหลือ โดยจัดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำแก่เกษตรกร นับแต่ขั้นตอนแรกในการคัดเลือกพันธุ์ไหมที่ดี ตลอดจนปรับปรุงกรรมวิธีการผลิตเส้นไหม ใช้วิธีการสมัยใหม่เข้าไปช่วยเพื่อให้ได้ผ้าไหมที่มีคุณภาพดี ได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาด การให้ความช่วยเหลือดังกล่าว จัดอยู่ในรูปโครงการต่าง ๆ เช่น

1. โครงการเร่งรัดการผลิตและการจำหน่ายไหม ดำเนินการโดยกรมประชาสัมพันธ์
2. โครงการผลิตและการขยายพันธุ์หม่อน ดำเนินการโดยกรมวิชาการเกษตรและองค์การตลาดเพื่อการเกษตร
3. โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไหมพันธุ์ไทย ดำเนินการโดยกรมวิชาการเกษตร และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท
4. โครงการฝึกอบรมการสาวไหม ดำเนินการโดยสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้มูลนิธิศิลปชีพพิเศษในพระบรมราชินูปถัมภ์ ซึ่งต้องการดำรงเอกลักษณ์ด้านหัตถกรรมไทย ได้ให้การส่งเสริมการใช้ผ้าไหมไทยและจัดวิทยากรแนะนำด้านการออกแบบการผสมสี การย้อม โดยมีผู้ออกแบบชาวยุโรปเข้าร่วมในการแนะนำ ผลการปรับปรุงดังกล่าวทำให้ผ้าไหมไทยได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น

สรุปบทบาทการช่วยเหลือของรัฐบาล

ปัจจุบันมีคณะกรรมการนโยบายอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งเป็นคณะกรรมการถาวร โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธานและมีผู้บริหารในระดับสูงของกระทรวงต่าง ๆ เป็นเลขานุการโดยตำแหน่ง ทั้งนี้เพื่อให้ความสนับสนุนแก่อุตสาหกรรมนี้อย่างต่อเนื่อง (ซึ่งรวมทั้งในเรื่องของไหมด้าย) และได้ให้ความช่วยเหลือแก่อุตสาหกรรมไหมในหลายประการ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

ด้านการนำเข้า ได้มีการประกาศขึ้นภาษ้นำเข้าซึ่งผลิตภัณฑ์สิ่งทอทุกชนิด โดยเฉพาะผ้าไหมนั้นมีการควบคุมให้มีการนำเข้าไปในน้อยที่สุดและเป็นผ้าไหมที่ไม่สามารถผลิตได้เองภายในประเทศเท่านั้น สำหรับเส้นไหมซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตผ้าไหมนั้น ก็ให้มีการควบคุมการนำเข้า เพื่อคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ผลิตเส้นไหมภายในประเทศให้สามารถขายผลิตภัณฑ์ได้โดยการกำหนดโควตาแก่ผู้สั่งซื้อเส้นไหมอื่นจากต่างประเทศ ต้องซื้อไหมอื่นที่ผลิตภายในประเทศในอัตราที่เหมาะสม ให้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมร่วมกับกระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานราชการอื่น ๆ จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นซึ่งเรียกว่าคณะกรรมการดำเนินการจัดซื้อและขายเส้นไหมอื่น คณะกรรมการชุดนี้ขึ้นนโยบายเน้นหนักทางด้านส่งเสริมให้มีการผลิตเส้นไหมอื่นขึ้นใช้ภายในประเทศให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ จนสามารถทดแทนการสั่งซื้อจากต่างประเทศ

ทางด้านปฏิบัติในการควบคุมนั้น กระทรวงพาณิชย์ได้ออกประกาศเรื่องการนำเข้าสินค้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 79) พ.ศ. 2519 ควบคุมการนำเข้าเส้นไหมดิบที่ยังไม่ได้ตีเกลียวและเส้นไหมสำเร็จรูปเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมการผลิตเส้นไหมภายในประเทศให้สามารถขายเส้นไหมที่ผลิตได้ และผู้ปลูกหม่อน

สิ่งใหม่สามารถขายรังใหม่ได้ราคาพอสมควร ตามข้อเสนอของบรรดาผู้ประกอบการผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมราชใหญ่รวม 10 ราย และในครั้งแรกได้มีการกำหนดอัตราส่วนการนำเส้นไหมเข้าประเทศ ต่อการซื้อภายในประเทศในอัตราส่วน 1.5:1 ต่อน้ำหนัก เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2536

ด้านการส่งเสริมการลงทุน อาจขอความช่วยเหลือทางด้านเงินกู้ได้จากสำนักงานสถิติอุตสาหกรรมขนาดย่อมและบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรม และได้รับความช่วยเหลือด้านสิทธิพิเศษจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สำหรับกิจการผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมอาจจะได้รับความช่วยเหลือด้านเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) ซึ่งได้วางแผนให้เงินกู้ของธนาคารเอง 26 ล้านบาทและเป็นของรัฐบาลสมทบ 29 ล้านบาท รวม 55 ล้านบาท ส่วนมากพวกที่ขอก็เป็นสมาชิกของชาวนิคมน กรมประมงสงเคราะห์แทบทั้งสิ้น

ด้านการผลิต กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม โดยกองอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้จัดตั้งหน่วยงานพัฒนาไหมขึ้นเป็นการภายใน เพื่อสนองนโยบายที่จะให้บริการเป็นการเฉพาะอย่าง เพื่อช่วยเหลือทางด้านการผลิตเส้นไหมของโรงงานและอุตสาหกรรมให้มีประสิทธิภาพและปริมาณสูงขึ้น โดยมีการค้นคว้าทดลองทางด้านกรรมวิธีและเครื่องมือการผลิตที่ทันสมัย และให้ความร่วมมือกับกรมวิชาการเกษตร ทางด้านการนำเอารังไหมที่ผลิตได้มากทดลองสาวจากเครื่องมือที่ทำการดัดแปลงขึ้นใหม่ นอกจากกรมวิชาการเกษตรแล้วยังให้ความช่วยเหลือหน่วยงานราชการอื่น ๆ เช่น กรมประมงสงเคราะห์ทางด้านกรรมวิธีการผลิตเส้นไหมอื่น และโครงการสมเด็จฯ ทางด้านกรรมวิธีการผลิตเส้นไหมพุ่ง ฯลฯ

ทางด้าน การทอผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมตกแต่งต่าง ๆ ก็ได้ให้การส่งเสริมร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ตามโครงการของหน่วยราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ประมาณ 15 โครงการทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยการส่งช่างฝีมือทอผ้า ย้อมสี พิมพ์ผ้า ไปแนะนำช่วยเหลือและให้การฝึกอบรมตามที่มีผู้ขอมา รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือเป็นการเร่งด่วนในโครงการอาสาสมัครที่มุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมยังถิ่นชนบท นอกจากนี้ได้ให้ความช่วยเหลือในการสอนและฝึกอบรมให้แก่เอกชนและนิสิต นักศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ซึ่งมุ่งประสงค์ที่จะให้เป็นวิชาเสริมหลักสูตร

ด้านการปรับปรุงคุณภาพ คณะกรรมการดำเนินการตีราคาการจัดซื้อและขาย
เส้นไหมฮิน ได้กำหนดหลักเกณฑ์คุณภาพเส้นไหมตีเกลียว (Thrown silk) ไว้เพื่อถือเป็น
หลักปฏิบัติ หลังจากการปรับอัตราส่วนต่าง ๆ และการกำหนดราคาประกันให้เป็นการเหมาะสม
และจัดเจ้าหน้าที่ ๆ ทำหน้าที่ทดสอบและตรวจสอบไว้เป็นการเฉพาะเพื่อให้การดำเนินงานได้
เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำหรับผ้าไหมไทยนั้นเพื่อให้ไหมไทยได้เป็นที่นิยมของชาวไทยและชาวต่างประเทศ
มากขึ้น กระทรวงพาณิชย์จึงได้ประกาศเรื่องมาตรฐานผ้าไหมไทยและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมขึ้น
เป็นครั้งแรก เมื่อ 8 พฤษภาคม 2521 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 16
วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 และแก้ไขเมื่อ 14 พฤศจิกายน
2516

เพื่อให้เป็นการสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์
อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม จึงได้ประกาศมาตรฐานผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยขึ้นตาม มอก.
179-2519 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 93 ตอนที่ 107 ลงวันที่ 31 สิงหาคม
2519

ด้านการส่งออก ทางเราได้ดำเนินการติดต่อเจรจากับประเทศที่มีข้อตกลง
โควต้าสิ่งทอกับประเทศไทย และได้จัดสรรโควต้าเพื่อประโยชน์อย่างเต็มที่ ทั้งในเรื่องของ
ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสำเร็จรูปเพื่อการส่งออกด้วย ในปัจจุบันผ้าไหมได้เป็นที่ต้องการ
ของตลาดโลกมากขึ้น ทั้งในอเมริกา ยุโรป เช่น อิตาลี อังกฤษ ฝรั่งเศส และประเทศใน
แถบสแกนดิเนเวีย ฯลฯ และมีตัวแทนของกรมฯ คือ ร้านนาราศน์ภัณฑ์ ถนนหลานหลวง เป็น
ผู้แทนในการจัดซื้อส่งให้แก่ชาวต่างประเทศ

ด้านการส่งเสริมและเผยแพร่ นอกจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม จะให้การ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ทำซ้ำหรือดัดแปลงเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

ส่งเสริมทางเทคนิค วิชาการ และบริการทั้งที่ดำเนินการเอง และร่วมมือกับหน่วยราชการ และเอกชนต่าง ๆ แล้วยังได้ให้การส่งเสริมทางด้านตลาดทั้งในและต่างประเทศ เช่น ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการส่งเสริมสินค้าไหมไทย สมาคมไหมไทยและองค์การส่งเสริมการทอเสื้อผ้า (อสท.) ทางด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดทำภาพยนตร์ส่งเสริมสินค้าไหมไทย ทั้งภาคภาษาไทย อังกฤษ และ ฝรั่งเศส รวม 2 ครั้ง
2. ส่งเสริมให้บริษัทและร้านค้าต่าง ๆ มีโอกาสไปเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย ในต่างประเทศ เช่น ในประเทศเยอรมัน ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย และอิตาลี ฯลฯ ทำให้มีผู้นิยมสั่งซื้อสินค้าผ้าไหมไทยมากขึ้น และที่นิยมมาก คือ ประเภทเสื้อผ้าสำเร็จรูป เนคไท และ ดอกไม้ผ้าไหม
3. การจัดสัมมนา เพื่อทราบปัญหาและข้อขัดข้องทั้งผู้ผลิต ผู้ใช้ ผู้ค้าผ้าไหม และ ผู้ส่งเส้นไหมเข้าประเทศ

มาตรการดำเนินการของรัฐบาล

รัฐบาลได้ให้การสนับสนุน ส่งเสริมและช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ในประเทศ โดยดำเนินมาตรการด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่

1. มาตรการด้านการผลิต

1.1 สนับสนุนและส่งเสริมด้านการผลิต โดยกำหนดโครงการที่จะส่งเสริมใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 3 เป็นต้นมา ทั้งนี้เพื่อให้มีการผลิตไหมที่มี คุณภาพดี ส่งเสริมการจ้างงาน และเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร

1.2 รัฐบาลสนับสนุนเรื่องปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร โดยเฉพาะใช้ไหมและ พันธุ์หม่อน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำการผลิตใช้ไหมพันธุ์ต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และหมอนพื้นผ้าดีแจกจ่ายและจำหน่ายแก่เกษตรกรในราคาถูก พร้อมทั้งแนะนำและถ่ายทอดความรู้ เรื่องการปลูกหมอนเลี้ยงไหม การสาวไหม และอื่น ๆ แก่เกษตรกรเพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพ การเลี้ยงไหม

2. มาตรการด้านการส่งเสริมการลงทุน

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ให้การส่งเสริมการปลูกหมอนเลี้ยงไหมโดย มีเงื่อนไขดังนี้

2.1 การปลูกหมอนเลี้ยงไหม

- ขนาด ต้องมีเนื้อที่เพาะปลูกรวมกัน ไม่น้อยกว่า 100 ไร่
- การผลิตไหม ต้องมีขนาดการลงทุน ไม่น้อยกว่า 1 ล้านบาท ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน

2.2 การสาวไหมและหรือตีเกล็ดเส้นไหม

- ขนาด ต้องมีขนาดการลงทุนไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท ไม่รวมค่าที่ดิน

และทุนหมุนเวียน

3. มาตรการด้านการตลาด

3.1 การส่งออก

- กำหนดให้ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมเป็นสินค้ามาตรฐานทั้งผู้ส่งออก ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไปจำหน่ายต่างประเทศ ต้องผ่านการตรวจสอบมาตรฐานจาก สำนักงานมาตรฐานสินค้าตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีการตรวจสอบและการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม (ฉบับที่ 3) ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2532 ทั้งนี้เพื่อให้ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยเป็นที่นิยมและมีคุณภาพที่เชื่อถือได้เพื่อรักษาตลาดต่างประเทศไว้

- รัฐบาลโดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมมือกับหน่วยงานเอกชน เช่น สมาคมไหมไทย เป็นต้น ในการส่งเสริมเผยแพร่สินค้าไหมไทย โดยการจัดทำภาพยนตร์ส่งเสริมสินค้าไหมไทย ทั้งภาคภาษาไทย อังกฤษ และฝรั่งเศส และส่งเสริมให้บริษัทร้านค้าต่าง ๆ ได้มีโอกาสเข้าร่วมแสดงสินค้าเพื่อเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ไหมในต่างประเทศ

3.2 การนำเข้า

- กำหนดให้ผ้าไหมที่ทอเป็นผ้าผืน ผ้าขี้บ และผ้ามีวน ที่มีไหมตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป เป็นสินค้าที่อยู่ในข่ายควบคุมการนำเข้า ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ 28 ลงวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2505 ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนและเลี้ยงไหมในประเทศ โดยจะอนุญาตให้นำเข้าได้ เว้นแต่ผ้าไหมที่เหมาะสมในการอ้อมมะเกลือและนำมาเข้ามามีเพื่ออ้อมมะเกลือเท่านั้น

- กระทรวงพาณิชย์ ได้มีประกาศฉบับที่ 79 เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2519 ห้ามมิให้นำเส้นไหมดิบที่ยังมิได้ตีเกลียวและเส้นไหมสำเร็จรูปสำหรับใช้ผ้าไหมเข้ามาในราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับหนังสืออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนและคุ้มครองผู้ผลิตเส้นไหมในประเทศ

4. มาตรการด้านภาษี

4.1 การส่งออก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เส้นไหมดิบที่ยังมิได้ตีเกลียวและเส้นไหมสำเร็จรูป เรียกว่าการ
ขายออกทั่วโลกมีละ 100 บาท

4.2 การนำเข้า

- รังไหมที่มีใยสาวออกได้ เรียกว่าการนำเข้าร้อยละ 10
- เส้นไหมดิบที่ยังมิได้ตีเกลียว เรียกว่าการนำเข้าร้อยละ 10
- เส้นไหมสำเร็จรูป เรียกว่าการนำเข้าร้อยละ 10

การพัฒนาคุณภาพไหมไทย

แนวทางการพัฒนาคุณภาพไหมไทย

ปัจจุบันพันธุ์ไหมได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยง 3 พันธุ์ คือ พันธุ์ไทยพื้นเมือง (Native Thai Silk) พันธุ์ไทยลูกผสม (Thai hybrid) และพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศ (Bivoltine) แต่ละพันธุ์ก็มีส่วนดีส่วนดีอยู่ในตัว เกษตรกรจะเลี้ยงพันธุ์อะไรก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความพร้อมของเกษตรกร โดยถือผลตอบแทนที่ได้รับเป็นหลัก การเลี้ยงไหมที่ถือเป็นอาชีพเสริมจะพัฒนาคุณภาพเส้นไหมได้ยาก ต้องเลี้ยงเป็นอุตสาหกรรมแบบธุรกิจการบริหารและการจัดการที่ดี มีระบบควบคุมคุณภาพทุกขั้นตอนการผลิต และสามารถผลิตรังไหมได้มากพอจึงจะพัฒนาคุณภาพได้ระดับมาตรฐาน เพราะโรงงานสาวไหมมีโอกาสคัดรังไหมออกเป็นประเภท ๆ ตามคุณภาพสำหรับผลิตเส้นไหมแต่ละชนิดแต่ละคุณภาพได้ หากมีการกำหนดเป้าหมายแต่แรกว่าจะผลิตเส้นไหมชนิดไหนคุณภาพอย่างไร แล้วเลือกรังไหมที่เหมาะสมนำไปสาวย่อมทำให้ได้ผลผลิตเส้นไหมตามเป้าหมาย แต่ถ้าไม่มีการคัดคุณภาพรังไหมให้ถูกต้องก่อนนำไปสาว ก็จะได้เส้นไหมที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามที่ต้องการ และในการควบคุมคุณภาพการผลิต โรงงานสาวไหมจำเป็นต้องมีเครื่องทดสอบคุณภาพหลักของเส้นไหมอย่างน้อย 2 เครื่อง คือ เครื่องทดสอบขนาด (Size) ของเส้นไหมและเครื่องทดสอบความสม่ำเสมอ โดยเปรียบเทียบกับเส้นไหมมาตรฐาน (Seriplane Test) เพื่อใช้ในการตรวจสอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เบื้องต้นขณะทำการผลิต เมื่อผลิตเสร็จแล้วต้องการตรวจสอบคุณภาพเพื่อจัดเกรดและต้องการ
ใบรับรองคุณภาพจึงส่งไปตรวจสอบที่หน่วยงานทดสอบกลางของหน่วยราชการที่กองอุตสาหกรรม
สิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการส่งเสริมสินค้าไหมไทย
ให้จัดตั้งห้องปฏิบัติการทดสอบคุณภาพเส้นไหมเมื่อปี 2535 ที่กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ เพื่อดำเนิน
การตรวจสอบและจัดระดับชั้นคุณภาพเส้นไหมไทย ขณะนี้การจัดหาเครื่องทดสอบได้เสร็จสมบูรณ์
แล้ว และสามารถให้บริการทดสอบคุณภาพเส้นไหมแก่โรงงาน แต่ก็ยังต้องใช้เวลานานในการ
ทดสอบ ทั้งนี้เพราะเครื่องทดสอบมีอย่างละ 1 ชุด บางเครื่องต้องใช้ 3 ชุดจึงจะมีความสมดุล
และทำงานมีประสิทธิภาพ เช่น เครื่องทดสอบการทรอ ต้องทดสอบในสภาวะเดียวกัน และเมื่อ
ทดสอบการทรอเสร็จแล้ว จึงจะทำการทดสอบคุณภาพอื่นในขั้นตอนต่อไปได้ ซึ่งกรมส่งเสริม
อุตสาหกรรม ได้รับความช่วยเหลือในด้านเครื่องทดสอบที่ยังขาดอยู่จากโครงการพัฒนาคุณภาพ
เส้นไหมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทำให้ศึกษาภาพในการให้บริการทดสอบคุณภาพ และจัดเกรด
เส้นไหมให้กับโรงงานสาวไหมได้ทั่วถึง ซึ่งก็เป็นไปตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพเส้นไหมไทยที่
วางเอาไว้

สำหรับเส้นไหมพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งจัดความแตกต่างของคุณภาพตามกรรมวิธีการสาว
กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ศึกษาคุณลักษณะของเส้นไหมชนิดนี้โดยนำเส้นไหมจากจังหวัดต่าง ๆ
แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ ไหมหนึ่ง ไหมสอง และไหมสาม แล้วทดสอบขนาดดีเนียร์ผลปรากฏว่า
เส้นไหมประเภทเดียวกันมีความแตกต่างกันมากคือ ไหมหนึ่งมีขนาดตั้งแต่ 50-450 เดนเชอร์
(หน่วยวัดขนาดของเส้นไหมที่ใช้น้ำหนักเป็นกรัมต่อความยาว 9,000 เมตร : ความยาว
9,000 เมตร หนัก 1 กรัม=1 เดนเชอร์) ไหมสองมีขนาด 90-530 เดนเชอร์ และไหมสาม
มีขนาด 150-1150 เดนเชอร์ เนื่องจากขนาดของเส้นไหมมีความแตกต่างกันมากเกินไป
จึงไม่สามารถจัดระดับชั้นคุณภาพเหมือนเส้นไหมหยาบที่สาวด้วยเครื่องจักรได้เหมือนไหมคูป็อง
หรือเนทีฟ (Doupion or Native Silk) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้รับการสนับสนุน
งบประมาณจำนวนหนึ่งจากศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ เพื่อศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพ
เส้นไหมทุ่งไทย จึงได้นำแนวทางการศึกษาครั้งแรกมาจัดทำตัวอย่างเส้นไหมตามระดับความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แตกต่างของคุณภาพ 5 ระดับแล้วใส่กล่องทำเป็นกล่องระดับมาตรฐานเส้นไหมพุ่งไทย เช่นเดียวกับกล่องมาตรฐานผ้ายปูย จะจัดสัมมนาเพื่อทราบข้อคิดเห็นที่ควรปรับปรุงแก้ไขจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายก่อนที่จะนำออกเผยแพร่ต่อไป

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการวิเคราะห์คุณภาพสิ่งทอ

ผ้าไหมไทยเป็นสิ่งทอชนิดหนึ่ง หากจะพิจารณาเรื่องคุณภาพไหมไทย เราสามารถนำเอาคุณภาพสิ่งทอเป็นหลักในการวิเคราะห์คุณภาพ ซึ่งจะแยกประเด็นใหญ่ ๆ ดังนี้

- คุณภาพวัตถุดิบ เช่น เส้นไหมและสีเคมี สำหรับการย้อม การพิมพ์
- การตกแต่งสำเร็จ
- คุณภาพการออกแบบเนื้อผ้าและลวดลาย หรือ รูปแบบสินค้า
- คุณภาพการกรอ การปั่นเกลียว การสาวม้วน
- คุณภาพการทอ
- คุณภาพการพิมพ์และตกแต่งสำเร็จ
- แนวความคิดด้านคุณภาพของผู้ประกอบการ

คุณภาพแต่ละขั้นตอนนี้ล้วนประกอบด้วยวิชาการและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ความรู้สูงและความลำบากจึงมีมาก โดยเฉพาะในด้านวิชาการและการพัฒนาคุณภาพ นอกจากนี้ผลการผลิตหรือคุณภาพของขั้นตอนนี้มีผลโดยตรงต่ออีกขั้นตอนหนึ่ง ฉะนั้นจะเห็นว่าผู้ประกอบการสิ่งทอมักจะมุ่งเน้นในการลงทุนให้ครบทุกวงจร ในการแก้ปัญหาและควบคุมด้านคุณภาพสินค้าจึงต้องหันมาอาศัยการนำเอาเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาสินค้าและต้องใช้เวลาอันกว่าจะสะสมทุนได้เพื่อการลงทุนในด้านเทคโนโลยีต่อไป ซึ่งแต่ละครั้งต้องใช้เวลาอันหลายปี

การพัฒนาคุณภาพไหมไทยจะต้องมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสินค้า และพฤติกรรมของผู้บริโภคเป็นพื้นฐานว่าผู้บริโภคต้องการอะไร เพื่อพิจารณาว่าจะต้องทำสินค้าให้ดีขึ้นอย่างไร เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้บริโภค จะเห็นได้ว่าคุณภาพและการพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณภาพนั้นเป็นความลับของผู้ประกอบการกับลูกค้าเป็นเฉพาะรายในสินค้านั้น ๆ เพื่อการแข่งขันในการทำการตลาด สำหรับผ้าไหมไทย การพัฒนาคุณภาพสามารถพัฒนาได้ในด้านการออกแบบ เนื้อผ้าและลายผ้า การฟอกย้อม การทอ พิมพ์ตกแต่งสำเร็จ การทำสินค้าสำเร็จรูป ถ้าหากต้องการความก้าวหน้าและเป็นผู้นำในการตลาดต้องมีการออกแบบก่อนการผลิตแทนการผลิตเลียนแบบซึ่งหลักที่สำคัญคือต้องยึดถือความต้องการของผู้บริโภคเป็นหัวใจในการดำเนินการ

คุณภาพการพิมพ์และตกแต่งเป็นเรื่องที่ยุ่งยากมากที่สุด ปัจจุบันโรงพิมพ์ทั่วไปสามารถรับพิมพ์ลวดลายต่าง ๆ ตามที่ออกแบบให้ไป แต่โรงพิมพ์ทั่วไปจะไม่รับรองการเทียบสีให้เหมือนได้ ทั้งนี้เพราะว่าการพิมพ์จำนวนน้อยเครื่องจักรอุปกรณ์ไม่สามารถอ่านสีให้ได้ อีกทั้งผ้าผืนที่ส่งไปนั้นมีการย้อมสีที่ไม่แน่นอน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในกรรมวิธีการเคมีวิศวกรรม เป็นต้น การพัฒนาในด้านนี้ต้องการตลาดที่กว้างพอเพื่อรองรับปริมาณการผลิต และต้องพัฒนาด้านเนื้อผ้าและสีย้อมผ้าให้มีคุณภาพดีก่อนทำการพิมพ์ตกแต่ง จากการทำเนื้องานพบว่าเนื้อผ้าไหมไทยที่มีขนาดเส้นไหมพุ่งใหญ่กว่าเส้นไหมอื่นมาก การพิมพ์และการตกแต่งสำเร็จจะทำได้ดีกว่าเส้นไหมพุ่งและเส้นไหมอื่นที่มีขนาดเท่ากัน

เสื้อผ้าไหมก็เช่นเดียวกัน ผ้าไหมเป็นสิ่งทอที่มีราคาแพงมาก การออกแบบ ความปราณีตในการตัดเย็บ สิ่งเหล่านี้ควรมีการพัฒนาในรูปแบบที่เหมาะสมเช่นเดียวกัน ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วเนื้อผ้าไหมไทยยังไม่เหมาะกับการใช้ตัดเย็บเสื้อผ้าทุกชนิด เพราะขาดความพลิ้วเหมือนผ้าไหมต่างประเทศ จึงต้องรอการอำนวยความสะดวกสำเร็จก่อน มิฉะนั้น ผ้าจะหดเมื่อนำไปซักเนื้อผ้าก็จะเปลี่ยนไป

สิ่งทอไหมไทยเป็นการผลิตที่มีขั้นตอนมาก และมีการตลาดหลายรูปแบบ คุณสมบัติของผู้ประกอบการจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จของกิจการ ซึ่งในระยะหลังมีหลายองค์กรจัดให้มีการฝึกอบรมขึ้นหลายแห่ง เช่น กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ บริษัท TMS ก็เคยจัดให้มีการสอนฝึกอบรมด้านวิชาการอุตสาหกรรมสิ่งทอให้กับผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับผู้ประกอบการสิ่งทอที่ต้องมีความรู้ทั้งด้านการผลิต คุณภาพ การตลาด การเงิน การส่งออก และกฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งทอในประเทศและนอกประเทศ เพื่อพัฒนาธุรกิจทางด้านนี้ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การตลาด

ภาวะการตลาด

ตลาดผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ โดยประมาณร้อยละ 60 ของปริมาณผลผลิตทั้งหมดจะจำหน่ายภายในประเทศซึ่งมีตลาดรองรับหลายประเภท คือ ตลาดระดับท้องถิ่น ตลาดในเมือง และตลาดซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น กรุงเทพฯ ภูเก็ต เชียงใหม่ และพัทธยา เป็นตลาดที่สำคัญของผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม โดยในแต่ละปีสามารถจำหน่ายให้แก่ชาวต่างประเทศได้ประมาณร้อยละ 15 ของรายจ่ายเพื่อการซื้อของทั้งหมดของนักท่องเที่ยวหรือคิดเป็นมูลค่าประมาณ 5,000 ล้านบาท (กรมเศรษฐกิจ การพาณิชย์ , 2535) ในปัจจุบันสินค้าที่จำหน่าย เป็นพวกผ้าไหมสีพื้นหรือพิมพ์ลายลงไป รวมทั้งผ้าไหมมัดหมี่ซึ่งทอเป็นพับเหมาะกับการตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าแต่งตามสมัยนิยม นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของผ้าไหม เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป เนคไท ปลอกหมอนอิง กล่องใส่เครื่องประดับ เป็นต้น ซึ่งนักท่องเที่ยวมักจะซื้อกลับไปเป็นของฝากแก่เพื่อนฝูงญาติมิตรของตน ตลาดต่างประเทศนั้นเท่าที่ผ่านมาไม่ขยายตัวเท่าที่ควร เนื่องจากอุปสรรคหลายประการ อาทิ เช่น ต้นทุนการผลิตสูงเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง ระเบียบขั้นตอนของทางราชการไม่เอื้ออำนวย ขาดรูปแบบการเสนอขายที่ช่วยส่งเสริมคุณค่าของสินค้าและขาดการพัฒนาในรูปแบบผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป เพื่อกระตุ้นตลาด จึงทำให้การขยายตัวเป็นไปได้ช้าทั้ง ๆ ที่ความต้องการของตลาดต่างประเทศยังมีอยู่มาก

การค้าในประเทศ

การค้าไหมภายในประเทศแยกออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ การค้ารังไหม การค้าเส้นไหม และการค้าผ้าไหม

1. การค้ารังไหม รังไหม คือเส้นใยที่ตัวไหมสาวออกมาพันตัวเพื่อเป็นเกราะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ป้องกันตัวเองจากศัตรูก่อนที่ตัวหนอนไหมจะพัฒนาเป็นดักแด้ ขณะเดียวกันก็ช่วยป้องกันการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศด้วย ริงไหมที่มีคุณภาพดีไม่จำเป็นต้องมีลักษณะใหญ่เสมอไปแต่จะต้องแข็งแรงและมีขนาดของริงเท่า ๆ กันและสาวออกได้ง่าย ริงไหมที่เกษตรกรเลี้ยงเพื่อขายริงจะต้องเป็นริงไหมที่ได้จากการเลี้ยงไหมพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศ ทั้งนี้จะนำไปขายให้กับโรงงานสาวไหมซึ่งรับซื้อตามคุณภาพของริงไหมในราคาประกัน คุณภาพของริงไหมจะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์เปลือกริงและเปอร์เซ็นต์ริงเส้น เมื่อคำนวณเปอร์เซ็นต์เปลือกริงและเปอร์เซ็นต์ริงเส้นได้แล้ว จะนำไปเทียบกับตารางราคามาตรฐานที่ได้กำหนด ราคาต่อกิโลกรัมของริงไหมที่เกษตรกรผลิตไว้ จากนั้นโรงงานสาวไหมก็จะนำริงไหมไปทำการสาวด้วยเครื่องจักรสาวไหม และผ่านกระบวนการผลิตตามขั้นตอนต่าง ๆ จนเป็นเส้นไหมขึ้นเพื่อขายให้แก่โรงงานทอผ้า

2. การค้าเส้นไหม เส้นไหมหรือไหมดิบในเชิงการค้า หมายถึง เส้นไหมที่สาวจากริงของพันธุ์ไหมที่กินใบหม่อน โดยนำเส้นใยจากหลาย ๆ ริงมาสาวรวมเข้าด้วยกัน การสาวต้องอาศัยความรู้และความชำนาญหลายด้านประกอบกัน จึงจะได้เส้นไหมที่มีคุณภาพดีมีลักษณะเส้นที่สม่ำเสมอ แต่ทั้งนี้ขึ้นกับคุณภาพของริงไหมเป็นสำคัญ เกษตรกรเมื่อได้ผลผลิตริงไหมแล้ว จะทำการสาวไหมเองแล้วจึงขายเส้นไหมออกสู่ตลาด เส้นไหมที่เกษตรกรขายขึ้นส่วนใหญ่จะได้จากไหมพันธุ์ไทยเพื่อนำไปใช้เป็นเส้นไหมพุ่งในการทอผ้า เส้นไหมชนิดนี้จะมีลักษณะเป็นปมปมเพราะสาวด้วยมือ เมื่อนำไปทอเป็นผ้าไหมแล้วจะมันวาวและมีลักษณะสวยงามแตกต่างจากผ้าไหมของประเทศอื่น ๆ การซื้อขายเส้นไหมที่เกษตรกรสาวเองนี้ โรงงานทอผ้าจะรับซื้อตามคุณภาพของเส้นไหมซึ่งขึ้นอยู่กับความชำนาญของผู้สาวไหมแต่ละคน โดยได้มีการกำหนดคุณภาพของเส้นไหมพุ่งเป็น 3 ระดับ คือไหมหนึ่ง ไหมสอง และไหมสาม ซึ่งจะมีราคาแพงหรือถูกกว่าลงมาตามลำดับ ปัจจุบันการผลิตเส้นไหมขึ้นในประเทศยังมีปริมาณไม่เพียงพอับความต้องการที่ขยายตัวมากขึ้น จึงต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศเป็นสำคัญ

3. การค้าผ้าไหม ร้อยละ 60 ผ้าไหมที่ผลิตได้ จำหน่ายภายในประเทศ โดยผู้ค้าไหมจะจำหน่ายออกได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมพันธุ์ไทยทำการสาวไหมเอง และนำเส้นไหมที่ได้ไปทอผ้าแล้วจึงจำหน่ายในรูปของผ้าไหมสู่ตลาด หรือส่งให้โรงงานทอผ้าไหมเพื่อจำหน่ายโดยตรงหรือเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าไหมอื่น ๆ ราคาจำหน่ายผ้าไหมจะเป็นไปตามคุณภาพ ความยากง่ายในการผลิต การออกแบบ และความสวยงามของลวดลาย ในส่วนของโรงงานทอผ้าไหมอันเป็นแหล่งอุปทานใหญ่ของตลาดผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ในประเทศนั้น จะทำการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำหน่ายผ้าไหมให้แก่ผู้ซื้อรายย่อยในประเทศทั่ว ๆ ไป เพื่อใช้บริโภคโดยตรงส่วนหนึ่ง จำหน่ายให้แก่ผู้ค้าคนกลางเพื่อจำหน่ายต่อ ในลักษณะเป็นร้านค้าที่ระลึกรายหนึ่งและส่งออกจำหน่ายต่างประเทศอีกส่วนหนึ่ง

ขั้นตอนการตลาด

ขั้นตอนการตลาดไหมนับแต่อยู่ในรูปของรังไหมจนแปรสภาพเป็นเส้นไหมและผ้าไหม มีขั้นตอนสำคัญดังนี้

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมและเกษตรกรผู้สาวไหม ส่วนใหญ่มักเป็นรายเดี่ยวกัน ทำการเลี้ยงไหม โดยส่วนหนึ่งจะได้รับบริการใช้ไหมพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศจากหน่วยงานของรัฐหรือจากภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องและบางส่วนจะใช้ไหมพันธุ์พื้นเมืองซึ่งผลิตได้เองในประเทศ รังไหมที่ได้จากการเลี้ยงไหมจะส่งตรงแก่โรงงานสาวไหมส่วนหนึ่ง ส่วนที่เหลือจะนำมาสาวเป็นเส้นไหม ทั้งเพื่อจำหน่ายในรูปเส้นไหมแก่ผู้ค้าคนกลาง หรือโรงงานทอผ้าในท้องถิ่นและสำหรับทอผ้าไว้ใช้เอง
2. เกษตรกรผู้ทอผ้าไหม ปัจจุบันเกษตรกรผู้ทอผ้าไหมส่วนใหญ่จะเป็นการทอไว้เพื่อใช้เอง การทอเพื่อการค้าจะอยู่ในรูปการรวมกลุ่มทำการผลิตเพื่อจำหน่ายทั้งปลีกและส่งแก่ผู้บริโภคทั่วไป หรือแก่ผู้ค้าคนกลางและร้านค้าในตัวเมือง
3. โรงงานสาวไหม โดยทั่วไปโรงงานสาวไหมจะมีการเลี้ยงไหมเองทั้งในรูปเลี้ยงโดยตรงและจำหน่ายพันธุ์ไหมให้เกษตรกรนำไปเลี้ยง เพื่อผลิตรังไหมมาจำหน่ายให้แก่โรงงาน ทั้งนี้โรงงานจะนำรังไหมที่ผลิตได้ทั้งหมดมาสาวเป็นเส้นไหมจำหน่ายให้แก่ผู้ค้าคนกลาง และโรงงานทอผ้าทั้งในท้องถิ่นและในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้การสาวไหมจะมีเศษไหมที่เหลือซึ่งโรงงานยังสามารถส่งออกจำหน่ายต่างประเทศด้วย
4. โรงงานทอผ้าไหมในท้องถิ่น ในการทอผ้าไหมโรงงานจะรับซื้อเส้นไหมพุ่งจากโรงงานสาวไหมและผู้ค้าคนกลางในท้องถิ่น ส่วนเส้นไหมอื่นจะนำเข้าจากต่างประเทศ หรือสั่งซื้อจากพ่อค้าคนกลาง ที่ผลิตได้ส่วนใหญ่จะส่งเข้ามาพอก ย้อม และแต่งสีในโรงงานในกรุงเทพมหานครก่อนส่งกลับไปจำหน่ายให้แก่ผู้ค้าปลีกและผู้ใช้ในท้องถิ่นนั้น ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. โรงงานทอผ้าไหมในกรุงเทพมหานคร การทอผ้าไหมจะใช้วัตถุดิบประเภทเส้นไหมอื่น โดยซื้อจากพ่อค้าคนกลางหรือนำเข้า ทั้งนี้จะมีบางโรงงานที่นำเข้าด้วยตนเอง ส่วนเส้นไหมที่บางโรงงานจะตั้งหน่วยรับซื้อตามแหล่งผลิตเส้นไหมที่สำคัญ หรือรับซื้อจากผู้ค้าคนกลางด้วย ผ้าไหมที่ผลิตได้โรงงานจะจำหน่ายให้แก่ผู้ค้าปลีกในกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นร้านจำหน่ายของที่ระลึกส่วนหนึ่ง ส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศส่วนหนึ่ง ทั้งนี้จะมีบางโรงงานที่จำหน่ายผ้าทอแก่ผู้ซื้อโดยตรง

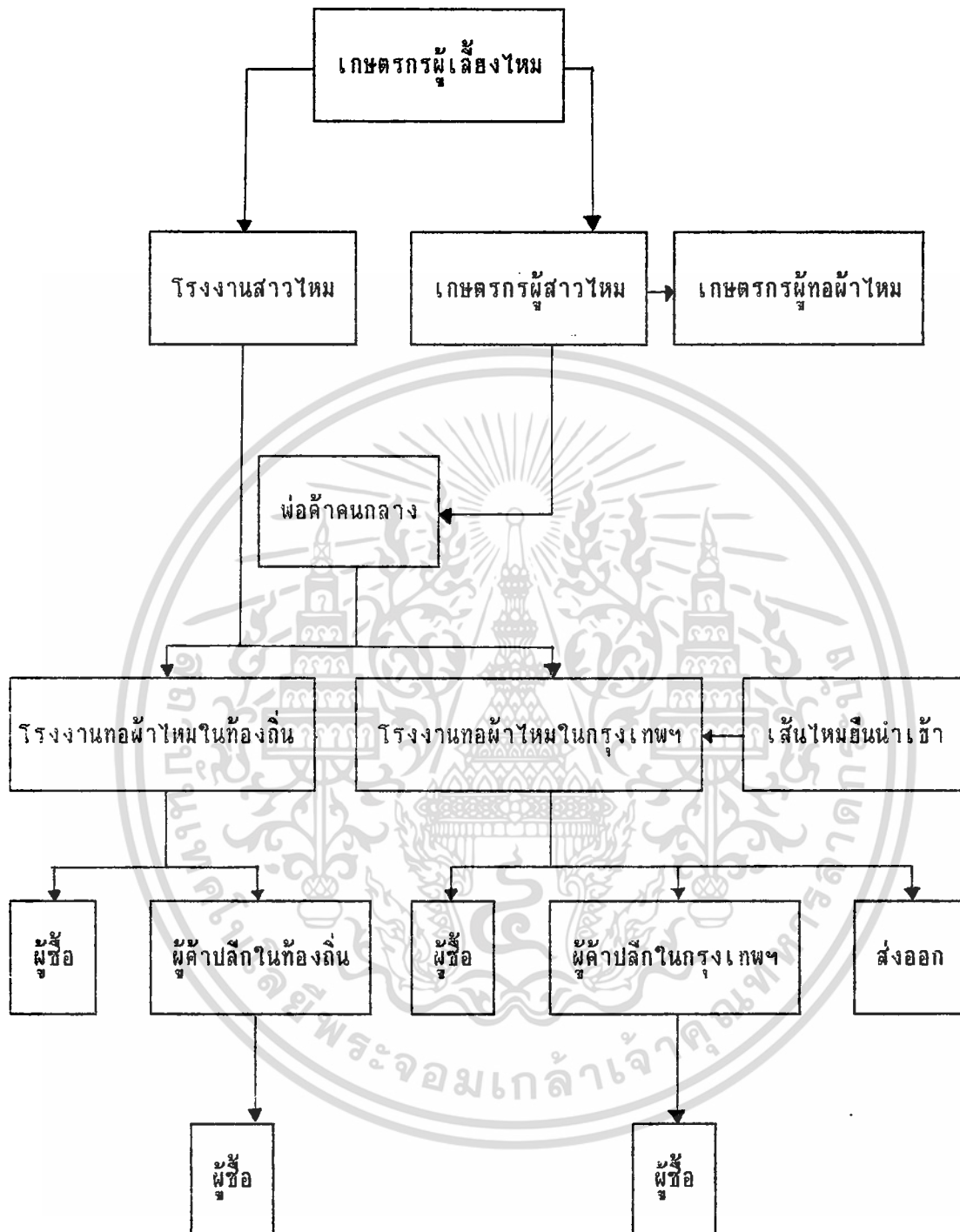
ตลาดภายในประเทศ

สำหรับตลาดภายในประเทศของผ้าไหมแยกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ตลาดระดับท้องถิ่นและ ตลาดในกรุงเทพฯและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

ตลาดผ้าไหมในท้องถิ่นนั้นเป็นตลาดที่ค่อนข้างจำกัดและยากแก่การขยายตัว สินค้าที่จำหน่ายในตลาดนี้ส่วนใหญ่คือ ผ้าไหมมัดหมี่ที่ทอโดยเกษตรกรในชนบท ซึ่งปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและสาวเส้นไหมเอง โดยมักจะทอเป็นผ้าผืนขนาดสั้นละไม่เกิน 2 หลาซึ่งเหมาะสำหรับทำเป็นผ้าถุง ผู้บริโภคในตลาดนี้คือชาวบ้านในท้องถิ่นนั่นเอง หรือคนไทยที่ยังนิยมนุ่งห่มตามประเพณีโบราณ นอกจากนี้ยังมีพ่อค้าไปว่าจ้างให้ชาวบ้านทอเพื่อนำไปขายในชุมชนอื่นต่อไป การบริโภคในตลาดนี้จึงมีปริมาณไม่มากนักและอยู่ในวงแคบ

ตลาดผ้าไหมในกรุงเทพฯ และแหล่งท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศ เช่น กูเก็ด เชียงใหม่ และพัทธา เป็นต้น สินค้าที่จำหน่ายเป็นพวกผ้าไหมสีพื้นหรือพิมพ์ลวดลายลงไป รวมทั้งผ้าไหมมัดหมี่ซึ่งทอเป็นพับเหมาะกับการตัดเย็บเป็นเสื้อผ้านุ่งห่มตามสมัยนิยม นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์ผ้าไหมต่าง ๆ อาทิ เนคไท ปลอกหมอนอิง กล่องอัญมณี เป็นต้น ผู้บริโภคส่วนใหญ่คือนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ สำหรับคนไทยนั้นมีบ้างแต่น้อย ผู้จำหน่ายโดยทั่วไปแล้วเป็นร้านค้าขนาดเล็กซึ่งไม่ได้เป็นผู้ผลิตเอง ส่วนร้านค้าที่มีขนาดใหญ่ขึ้นมักมีโรงทอของตนเองทำให้สามารถควบคุมคุณภาพของสินค้าได้ ตลาดแห่งนี้ขึ้นกับภาวะเศรษฐกิจและภาวะการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ในขณะที่ภาวะการท่องเที่ยวของไทยมีแนวโน้มขยายตัวเป็นลำดับ ผ้าไหมไทยและ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการตลาดผ้าไหมไทย

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ , 2535 : 14

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลิตภัณฑ์จึงยังมีโอกาสที่จะขยายตลาดออกไปได้ หากมีการพัฒนารูปแบบสินค้าให้ได้มาตรฐาน

ตลาดต่างประเทศ

เนื่องจากผ้าไหมไทยเป็นที่รู้จักแพร่หลายในหมู่ชาวต่างประเทศมานาน นอกจากจะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย และซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไปเป็นของที่ระลึกอยู่เป็นประจำแล้ว ก็ยังมีการส่งออกจำหน่ายยังประเทศต่าง ๆ หลายแห่ง ผ้าไหมที่ส่งออกมีทั้งชนิดบางที่เหมาะสมสำหรับตัดเย็บเสื้อผ้า และชนิดหนาสำหรับบุเฟอร์นิเจอร์ และทำผ้าม่านซึ่งได้รับความนิยมในต่างประเทศมาก การส่งออกผ้าไหมไทยและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมช่วงที่ผ่านมามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 1,307,046 ตารางเมตร มูลค่า 306.3 ล้านบาท และ 1,027,525 ตัน มูลค่า 158.7 ล้านบาทในปี 2530 เพิ่มขึ้นเป็น 1,536,825 ตารางเมตร มูลค่า 490.4 ล้านบาทและ 1,603,928 ตัน มูลค่า 290.8 ล้านบาทในปี 2533 (ตารางที่ 1)

ตลาดส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่สำคัญของไทยคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน โดยที่ประเทศไทยส่งออกผ้าไหมไปจำหน่ายยังประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็นมูลค่าประมาณ 131.2 ล้านบาท หรือร้อยละ 30.4 ของผ้าไหมไทยทั้งหมดที่ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ในปี 2537 ผ้าไหมไทยชนิดที่ตลาดแห่งนี้ นิยมก็คือ ผ้าไหมไทยชนิดหนาสำหรับบุเฟอร์นิเจอร์ ขณะเดียวกันสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ก็เป็นตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่สำคัญของไทย โดยในปี 2535 ประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไปจำหน่ายยังสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันสูงเป็นอันดับหนึ่งคิดเป็นมูลค่าประมาณ 19.5 ล้านบาท หรือร้อยละ 31.2 ของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นพวกปลอกหมอนอิง (ตารางที่ 2 และ 3)

ผู้ส่งออกผ้าไหมไทยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ผลิตเอง ทั้งนี้เพื่อให้มีการควบคุมคุณภาพให้ได้ตรงตามมาตรฐานสินค้าผ้าไหมเพื่อการส่งออก รวมทั้งมีการพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องตรงตามกับความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และนอกจากการส่งสินค้าไปจำหน่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยังตลาดต่างประเทศแล้ว ผู้ส่งออกส่วนใหญ่มักเปิดร้านจำหน่ายปลีกในประเทศควบคู่ไปด้วยเพื่อ
เพิ่มปริมาณการขาย

เนื่องจากในปัจจุบันมีผู้ผลิตอยู่หลายราย ทำให้ผ้าไหมสำหรับตัดเย็บเสื้อผ้านั้นมีการ
การแข่งขันในตลาดต่างประเทศค่อนข้างสูง ขณะที่ผ้าไหมสำหรับตกแต่งบ้านนั้นยังมีการแข่งขัน
น้อยและมีช่องทางที่จะขยายตลาดในต่างประเทศออกไปได้อีกมาก อีกทั้งยังได้สิทธิพิเศษภาษี
ศุลกากร โดยยกเว้นภาษีการนำเข้าในตลาดที่สำคัญ ๆ โดยเฉพาะสหรัฐฯ และประเทศในกลุ่ม
ประชาคมยุโรป ขณะที่สาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ไม่ได้รับสิทธิพิเศษฯ ดังกล่าว
ในอนาคตสหราชอาณาจักรจะเป็นช่องทางทางการขยายตัวของตลาดส่งออกผ้าไหม หากได้มีการ
แก้ไขระเบียบข้อบังคับในการส่งออกซึ่งค่อนข้างเข้มงวดและทำให้เสียเวลา และค่าใช้จ่าย
อันเป็นอุปสรรคสำคัญในการส่งออกผ้าไหมไทยตลอดจนได้มีการส่งเสริมการตลาด ในรูปแบบที่
เหมาะสมกับลักษณะสินค้า

การส่งออก

ปัญหาการขาดแคลนเส้นไหมของโลกที่ค่อนข้างรุนแรงในช่วงปี 2531-2532 ส่งผล
ให้เส้นไหมดิบและเส้นไหมสำเร็จรูปของไทยเป็นที่สนใจของตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะตลาดญี่ปุ่น
ซึ่งเคยเป็นประเทศผู้ผลิตไหมที่สำคัญของโลกประเทศหนึ่ง แต่ในระยะหลังญี่ปุ่นมีปัญหาค่าจ้าง
แรงงานในประเทศสูง ทำให้ต้นทุนการผลิตเส้นไหมสูงกว่าราคาในตลาดโลกกว่าเท่าตัว ดังนั้น
ญี่ปุ่นจึงได้นำเข้าวัตถุดิบจากประเทศผู้ผลิตซึ่งแหล่งนำเข้าสำคัญที่สุดคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน
แต่สาธารณรัฐประชาชนจีนมีนโยบายที่จะลดการส่งออกไหมดิบลงและส่งเสริมการส่งออกในรูป
ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมากขึ้น ญี่ปุ่นจึงจำเป็นต้องแสวงหาแหล่งอุปทานใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งได้แก่
บราซิล ไทย อินเดีอ และสาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น

สาเหตุดังกล่าวทำให้ไทยสามารถส่งออกไหมดิบและเส้นไหมสำเร็จรูปออกจำหน่าย
ต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นนับตั้งแต่ปี 2531 ซึ่งเป็นการส่งออกในรูปเส้นไหมสินที่ไทยสามารถ
เพิ่มการผลิตได้และในปี 2534 การส่งออกได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นมากโดยส่งออกได้เป็นปริมาณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีควา้นำไปใช้

520.9 เมตริกตัน มูลค่า 296.9 ล้านบาท ทั้งนี้เป็นการส่งออกในรูปแบบเส้นไหมสำเร็จรูปร้อยละ 68 และไหมดิบร้อยละ 32 โดยมีญี่ปุ่นเป็นตลาดใหญ่ที่สุด คือมีส่วนแบ่งการตลาดถึงร้อยละ 98.71 รองมาได้แก่ ฮังการีร้อยละ 0.90 และสวีตเซอร์แลนด์ร้อยละ 0.39 (กรมเศรษฐกิจ การพาณิชย์ , 2535)

ประเภทผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญ

สินค้าไหมที่ไทยส่งออกจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ที่กำหนดให้ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ไหมเป็นสินค้ามาตรฐาน ลักษณะแรก ได้แก่ ผ้าไหมไทยอันเป็นผ้าที่ทอด้วยไหมแท้ ๆ ทั้งหมด ไม่ว่าจะมีส่วนเป็นส่วนประกอบเพื่อการตกแต่งหรือไม่ก็ตาม อีกลักษณะหนึ่งเป็นผ้าไหมจอร์ ซึ่งไหมแท้ปนตั้งแต่ร้อยละ 20 ขึ้นไปของน้ำหนักทั้งหมด ผ้าไหมที่ส่งออกดังกล่าวมีทั้งที่ทอด้วยมือและทอด้วยเครื่องจักร และมีบางส่วนที่เป็นผ้าที่ทอจากเศษไหมและชีไหม ซึ่งประเภทสินค้าสำคัญที่ส่งออก ได้แก่

1. ผ้าไหม ปัจจุบันผ้าไหมเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายไปทั่วโลก ผ้าไหมที่จำหน่ายในตลาดโลกแบ่งออกเป็น 2 ชนิดตามลักษณะการผลิต คือ

- ผ้าไหมทอด้วยเครื่องจักร เป็นผ้าที่มีลักษณะนุ่ม แต่มีความละเอียดประณีตสวยงามไม่มากนัก โดยทั่วไปนิยมนำมาใช้ตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปผ้าชนิดนี้มีหลายประเภททั้งผ้าที่ย้อมเส้นไหมก่อนทอ ทอแล้วย้อมสีทั้งผืน ทอแล้วพิมพ์ลายและทอยกดอกเป็นต้น ผ้าชนิดนี้เป็นที่นิยมของตลาดโลกมากเพราะนอกจากจะทอได้ทุกขนาดความยาวและเจดสีแล้ว ปริมาณการส่งมอบสินค้ามีความแน่นอนสามารถผลิตป้อนโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าได้ทันเวลา

- ผ้าไหมทอมือ มีลักษณะเป็นงานฝีมือที่ทอด้วยมือเกือบ 100% เนื้อผ้าม่อนข้างหนาแต่มีความละเอียดอ่อน สวยงามประณีต ราคาค่อนข้างสูงตลาดผู้ซื้อส่วนใหญ่จึงเป็นตลาดระดับสูงและมีกำลังซื้อค่อนข้างต่ำ ประเทศผู้ผลิตที่สำคัญมี 2 ประเทศ คือ ไทยและอินเดีย แต่เนื่องจากผ้าไหมที่ไทยผลิตได้มีข้อได้เปรียบอินเดียตรงที่ใช้เส้นไหมพุ่งที่สาวด้วยมือ ทำให้มีลักษณะเป็นปุ่มปม มีความแวววาวในตัวเอง นอกจากนี้ยังมีสีสันโดดเด่นเป็นพิเศษแตกต่างจากผ้าไหมของประเทศอื่น ๆ ทำให้ไทยสามารถครองตลาดผ้าไหมชนิดนี้ในตลาดโลกได้ สำหรับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเทศผู้นำเข้าผ้าไหมที่สำคัญของโลก ปัจจุบันได้แก่ ฮองกง ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน อิตาลี ฝรั่งเศส สาธารณรัฐเกาหลี และสหราชอาณาจักร ปี 2534 ไทยส่งออกผ้าไหมไปจำหน่ายต่างประเทศเป็นมูลค่า 391.4 ล้านบาทการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 52.08 ของมูลค่าสินไหมส่งออกของไทยมูลค่าลดจากปี 2533 ร้อยละ 19.35 ผ้าไหมที่ส่งออก มีทั้งผ้าไหมสีพื้นหรือพิมพ์ลวดลายลงไป รวมทั้งผ้าไหมมัดหมี่ซึ่งทอเป็นผ้าถุงหรือทอเป็นผ้าพับ เหมาะกับการนำไปใช้ตัดเย็บเป็นเสื้อผ้านุ่งห่มตามสมัยนิยม หรือของตกแต่งบ้านเรือนประเภท ผ้าคลุมเตียง ผ้าห่มเบาะเฟอร์นิเจอร์ ผ้าม่าน และผ้าปูโต๊ะ เป็นต้น ทั้งนี้ตลาดผ้าไหมที่สำคัญ ของประเทศประกอบด้วย ญี่ปุ่นซึ่งมีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 31.89 สหรัฐอเมริการ้อยละ 27.26 เบลเยียมร้อยละ 6.46 สหราชอาณาจักรร้อยละ 5.83 ออสเตรเลียร้อยละ 5.12 สิงคโปร์ร้อยละ 3.67 และฮ่องกงร้อยละ 3.12 (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ , 2535)

2. ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมคือ ผ้าไหมซึ่งได้พัฒนาและดัดแปลงมาเป็น เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องแต่งกาย และของใช้ตกแต่งบ้านเรือนหลากหลายชนิด อาทิ เนกไท ผ้าพันคอ ผ้าคลุมหมอน ผ้าคลุมเตียง ปลอกหมอน ผ้าปูโต๊ะ ผ้าเช็ดหน้า ผ้าเช็ดปาก ผ้าม่านและ ผ้าม่านต่าง ๆ ปัจจุบันนับได้ว่าเป็นที่ต้องการของตลาดโลกอย่างมาก เนื่องจากในระยะ หลายปีที่ผ่านมามาตรฐานการครองชีพของคนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสูงขึ้น มีรสนิยมดีขึ้น ทำให้แนวโน้มความต้องการผลิตภัณฑ์ผ้าไหมซึ่งมีราคาค่อนข้างสูงเพิ่มขึ้น ประเทศผู้ส่งออก ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่สำคัญของโลก ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน รองมา ได้แก่ อินเดียและไทย ซึ่งจะส่งออกทั้งในรูปแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปและอุปกรณ์ตกแต่งบ้านทำจากไหม ขณะเดียวกันฮ่องกง และสาธารณรัฐเกาหลีก็เป็นผู้นำด้านการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไหมที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ประชาคมเศรษฐกิจยุโรปและญี่ปุ่นเป็นประเทศ ผู้นำเข้าที่สำคัญ

ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทยที่ส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศมีทั้งเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย สำหรับบุรุษ สตรีและเด็ก ของใช้ส่วนตัวที่ทำด้วยไหม อาทิ เนกไท ผ้าเช็ดหน้า ผ้าคลุมหมอน ผ้าพันคอ โป้ผูกหมอน รวมทั้งของใช้ในบ้านเรือนที่ทำด้วยไหม เช่น ผ้าคลุมเตียง ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ผ้าม่านและผ้าม่านต่าง ๆ ซึ่งมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทยในแต่ละปีมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่สำคัญของไทยในปัจจุบัน ได้แก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันซึ่งมีส่วนแบ่งการตลาดประมาณร้อยละ 22.13 รองมาได้แก่ ญี่ปุ่น ร้อยละ 21.37 ออสเตรเลียร้อยละ 6.65 เบลเยียมร้อยละ 5.89 ฝรั่งเศสร้อยละ 5.62 และเนเธอร์แลนด์ร้อยละ 4.99

3. ไหมดิบและเส้นไหมสำเร็จรูป การขยายตัวของการค้าผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ ผ้าไหมในตลาดโลกในระยะหลายปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ความต้องการไหมดิบและเส้นไหมสำเร็จรูป เพิ่มขึ้นมาก ขณะที่แหล่งผลิตหลายแห่งได้ลดการผลิตลง เนื่องจากปัญหาค่าจ้างแรงงานและไม่สามารถเลี้ยงไหมให้มีคุณภาพได้ในปริมาณมาก ๆ จะมีเพียงสาธารณรัฐประชาชนจีนเพียง ประเทศเดียวที่ยังสามารถผลิตไหมคุณภาพดีได้มากที่สุด ในปัจจุบันและถือเป็นแหล่งส่งออกไหมดิบ ที่สำคัญของโลก คือ มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 90 รองมาได้แก่ บราซิล และสาธารณรัฐเกาหลี ทั้งนี้ประเทศผู้นำเข้าสำคัญ ประกอบด้วยอิตาลี อินเดีย ฮองกง ญี่ปุ่น รัสเซีย และไทย

ตลาดส่งออกที่สำคัญ

1. ตลาดอเมริกา ที่สำคัญได้แก่ สหรัฐอเมริกาและแคนาดา เป็นตลาดนำเข้า ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมรายใหญ่ที่สำคัญแห่งหนึ่งของไทยในปี 2535 การส่งออกมีมูลค่า 85.4 ล้านบาท แต่ในปี 2536 การส่งออกได้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นถึง 113 ล้านบาท ทั้งนี้เนื่องจาก ผ้าไหมไทยยังได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับ โดยจะเห็นได้ในปี 2537 มูลค่าการส่งออก เพิ่มขึ้นเป็น 131.2 ล้านบาท ปัจจุบันสหรัฐอเมริกานิยมผ้าไหมในลักษณะเส้นใยผสมเพื่อผลิต เสื้อผ้าสำเร็จรูปมากกว่าผ้าไหมชนิดอื่น ส่วนในแคนาดานั้นเป็นตลาดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี อำนาจซื้อสูงจึงนิยมสินค้าที่มีราคาแพง และเป็นตลาดที่เปิดกว้าง ยกเว้นภาชนะนำเข้าไม่มีกฎ ระเบียบและข้อจำกัดการนำเข้าใด ๆ จึงเป็นโอกาสดีสำหรับผู้ผลิตในไทยที่จะขยายสินค้าส่งออก ไปเรื่อย ๆ

2. ตลาดญี่ปุ่น เป็นตลาดส่งออกรายใหญ่ที่สุดของไทย สำหรับการส่งออกสินค้า ผ้าไหมในแถบเอเชีย ซึ่งบางปีมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นและบางปีลดลงสลับกันไป เช่นในปี 2535 มี มูลค่าการส่งออก 113.9 ล้านบาท แต่ในปี 2536 มูลค่าการส่งออกลดลงเหลือ 45 ล้านบาท ส่วนในปี 2537 จะมีมูลค่าการส่งออกประมาณ 89.8 ล้านบาท ซึ่งคาดว่าจะมีมูลค่ามากขึ้น กว่าเดิมเพราะราคาที่ส่งออกได้มาตรฐานแน่นอนแล้ว นอกจากนี้ญี่ปุ่นมีนโยบายลดการผลิตไหม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในประเทศแล้วหันมานำเข้าเพิ่มขึ้น และมีการรณรงค์ส่งเสริมให้ชาวญี่ปุ่นหันมานิยมใช้ผ้าไหม ความต้องการบริโภคจึงเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับผ้าไหมที่ผลิตจากประเทศไทยที่มีลักษณะเด่น

เฉพาะตัว ฝีมือปราณีต มีลวดลายสีสิ่งงดงาม คุณภาพตรงกับรสนิยมของชาวญี่ปุ่น การส่งออก โดยมากจะเป็นผ้าไหมที่เป็นผืน ซึ่งสามารถนำไปตัดเย็บตัดแปลงเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าไหมอย่างอื่นได้

3. ตลาดกลุ่มประชาคมยุโรป ที่สำคัญได้แก่ อังกฤษ เบลเยียม ฝรั่งเศส เป็นต้น ซึ่งนิยมใช้ผ้าไหมมาก และเป็นโอกาสดีของไทยที่จะเร่งขยายการส่งออก เนื่องจากยังไม่มี มาตรการใด ๆ ในการกีดกันสินค้าของผ้าไหม เพื่อเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดให้มากขึ้นเพราะใน ปัจจุบันตลาดนี้ได้เริ่มหันมานิยมเสื้อผ้าที่ทำจากไหมมากขึ้น

4. ตลาดอื่น ๆ เช่น กลุ่มสแกนดิเนเวีย สิงคโปร์ และฮ่องกง เป็นต้น แนวโน้ม การขยายตัวด้านการส่งออกไปยังประเทศเหล่านี้ยังสามารถเพิ่มขึ้นได้อีก เนื่องจากตลาดเปิด กว้างไม่มีข้อจำกัดหรือกีดกันการนำเข้า ดังนั้นไทยควรพัฒนาสินค้าและพยายามลดต้นทุนการผลิต ให้ต่ำลงเพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้

ตลาดส่งออกที่สำคัญของผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจำแนกตามชนิดผลิตภัณฑ์

1. ผ้าผืน เป็นผ้าที่ใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้าและตกแต่งบ้าน เช่น ผ้าม่าน หรือ ผ้าห่มเบาะเฟอร์นิเจอร์ ตลาดที่สำคัญได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อังกฤษ เบลเยียม ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และเยอรมันตะวันตก

2. เสื้อผ้าสำเร็จรูป เช่น ชุดสตรี เสื้อแจ็กเก็ตสตรี ชุดสูทสตรี กระโปรง เสื้อสตรี เสื้อเด็กบุรุษสตรีและเด็ก นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ได้รับความนิยมอย่างมาก ในขณะนี้คือ ชุดวิวาทที่ทำจากผ้าไหม ตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น เยอรมันตะวันตก สหรัฐอเมริกา เนเธอร์แลนด์ สวีเดน เบลเยียม และออสเตรเลีย

3. เนคไท ขณะนี้ผู้ให้ความนิยมน้อยมาก ตลาดที่สำคัญในการส่งออกคือ ฝรั่งเศส สวีเดน เยอรมันตะวันตก ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ ฮ่องกง และอังกฤษ

4. ผ้าพันคอ เป็นสินค้าที่น่าสนใจในดวงของสุภาพสตรี ตลาดที่สำคัญ ได้แก่ เยอรมันตะวันตก ญี่ปุ่นและสิงคโปร์

5. ปลอกหมอน ซึ่งใช้กับหมอนอิงหรือหมอนที่ทำไว้โชว์เพื่อความสวยงาม ตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่สำคัญคือ สวีเดน ฮังการี สหรัฐอเมริกาและเยอรมันตะวันตก

6. ผ้าเช็ดหน้า ตลาดที่สำคัญได้แก่ สวีเดน ญี่ปุ่น และอังกฤษ

ตลาดต่างประเทศเหล่านี้ให้ความสนใจในผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทยเป็นอย่างมาก ดังนั้นโอกาสในการขยายส่วนแบ่งตลาดจึงมีอยู่สูงควรที่จะได้มีการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตแต่ละขั้นตอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้มีคุณภาพดีเป็นที่ต้องการของตลาด ตลอดจนมีการศึกษาถึงความต้องการของแต่ละตลาดเพื่อผลิตสินค้าให้ตรงกับรสนิยมของลูกค้าอันจะส่งผลให้สามารถขยายการส่งออกให้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

การส่งเสริมไหมไทยเพื่อการส่งออก

ผ้าไหมไทยเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของประเทศ และมีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในภูมิภาค กล่าวคือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างงานให้เกษตรกร ซึ่งเป็นการกระจายรายได้จากภาคอุตสาหกรรมสู่ชนบท ดังนั้น การสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมไหมไทย จึงเป็นนโยบายของรัฐบาลที่จะเร่งดำเนินการให้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6

ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ไหมมีส่วนในการนำเงินตราเข้าสู่ประเทศปีละประมาณ 2,000 ล้านบาท ซึ่งในจำนวนนี้เป็นการส่งออกโดยตรงเพียง 600-700 ล้านบาท และส่วนใหญ่ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ได้จำหน่ายไปในตลาดนักท่องเที่ยว ผู้ที่มาแวะเยี่ยมชมเยือนประเทศไทยมักมีแนวความคิดที่จะหาซื้อผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ไหมกลับไปเป็นที่ระลึกหรือเป็นของฝากแก่ญาติมิตร

การพัฒนาอุตสาหกรรมไหมไทย แม้ว่าอุตสาหกรรมไหมไทยได้เริ่มขึ้นเป็นเวลากว่า 40 ปี แต่การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมสาขานี้เป็นไปอย่างช้าเมื่อเทียบกับสิ่งทอสาขาอื่น กล่าวคือตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นายจิม ทอมป์สัน ทหารอเมริกันที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ได้เห็นความสวยงามของผ้าไหมไทยซึ่งเป็นผลผลิตจากธรรมชาติและเป็นหัตถกรรมในครัวเรือนที่สืบทอดมาแต่ดึกดำบรรพ์ จึงได้ทำการรวบรวมและสร้างกลุ่มผู้ทอผ้าไหม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำคัญยิ่งอีกหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการผลักดันการส่งเสริมการเลี้ยงไหมลูกผสมต่างประเทศคือ กรมวิชาการเกษตร ได้ทำการค้นคว้าวิจัยพันธุ์หม่อนไหมที่เหมาะสมสำหรับในประเทศไทย รวมทั้งการผลิตไข่ไหมให้แก่เกษตรกร นอกจากนี้รัฐบาลยังมีแนวนโยบายการให้ความคุ้มครองและช่วยเหลืออุตสาหกรรมการเลี้ยงไหมและสาวไหมพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศ ให้สามารถแข่งขันกับตลาดต่างประเทศได้ โดยมีมาตรการการประกันราคาเส้นไหมอินที่ผลิตภายในประเทศและกำหนดให้ผู้นำเข้าเส้นไหมจะต้องซื้อเส้นไหมอินที่ผลิตภายในประเทศ ในอัตราส่วนที่กำหนดไว้ซึ่งมาตรการนี้ได้กำหนดให้มีขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2519 เพื่อให้อุตสาหกรรมการเลี้ยงไหมลูกผสมต่างประเทศและการสาวไหมอินสามารถอยู่รอดได้ โดยไม่ถูกรบกวนกระทบกระเทือนจากราคาเส้นไหมของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นผู้ผลิตเส้นไหมรายใหญ่ที่สุดของโลก มาตรการดังกล่าวนี้ยังก่อให้เกิดการควบคุมดูแลของคณะกรรมการจัดซื้อและขายเส้นไหมอิน โดยมีกองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการทำหน้าที่ดำเนินงานให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการฯ และเนื่องจากภาวะการขาดแคลนเส้นไหมของโลกตั้งแต่ 2530 จนถึงกลางปี 2531 ทำให้ราคาเส้นไหมในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้นจึงมีผลให้ราคาซื้อขายเส้นไหมภายในประเทศสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปลายปี 2531 ราคาเส้นไหมในท้องตลาดได้พุ่งสูงเกินราคาประกัน ดังนั้น คณะกรรมการจัดซื้อและขายเส้นไหมอินจึงได้พิจารณาให้ยกเลิกการประกันเป็นการชั่วคราวในเดือนกุมภาพันธ์ 2532 และให้ผู้นำเข้าเส้นไหมไม่ต้องซื้อเส้นไหมอินที่ผลิตภายในประเทศเพื่อสิทธิการนำเข้าเส้นไหม

การควบคุมและการจำกัดการนำเข้าไหมและผลิตภัณฑ์ไหม

โดยทั่วไปแล้ว ภาษีการนำเข้าวัตถุดิบไหมค่อนข้างต่ำและไม่ถือเป็นการทำลายโครงสร้างการตลาดเท่าใดนัก ส่วนผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมมีการจำกัดปริมาณและต้องเสียภาษีนำเข้ามากกว่า ซึ่งตลาดที่สำคัญได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และประชาคมเศรษฐกิจยุโรป

สำหรับญี่ปุ่นมีการควบคุมราคาไหมดิบภายในประเทศ รวมทั้งการนำเข้าเส้นไหมพุ่งและผ้าไหมถูกจำกัดโดยรัฐบาล และเพื่อให้สามารถส่งออกผลิตภัณฑ์ไหมได้สะดวกยิ่งขึ้น ญี่ปุ่นอินเดีย และสาธารณรัฐเกาหลีใต้ได้ปรับปรุงระบบให้ผู้ส่งออกสามารถนำเข้าวัตถุดิบไหมที่

ต้องการใช้บางส่วนโดยตรง ในราคาตลาดโลกได้

สหรัฐอเมริกาไม่มีการเก็บภาษีนำเข้าไหมดิบ ผ้าไหม และเส้นผ้าสำเร็จรูปจากไหม อย่างไรก็ตามเนื่องจากมีการนำเข้าจากประเทศในทวีปเอเชียเพิ่มขึ้นมาก ทำให้มีความต้องการที่จะจำกัดปริมาณนำเข้า รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้เสนอให้ไหมและเส้นใยธรรมชาติอื่น ๆ พิจารณารวมเข้าในความตกลง MFA (Multi Fiber Arrangement) และให้มีการเจรจาต่อรองกันในระดับทวิภาคีเป็นรายประเทศไป

การนำเข้าเส้นไหมดิบไม่มีผลกระทบต่อการผลิตในประเทศของกลุ่มเศรษฐกิจยุโรป แม้ว่าการนำเข้าไหมดิบของกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรปจะมีโควตานำเข้าก็ตามแต่การนำเข้าผ้าไหมได้ถูกควบคุมอย่างใกล้ชิด เนื่องจากมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมในประเทศในด้านการแข่งขันด้านราคา โดยเฉพาะผ้าไหมจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สำหรับผ้าไหมจากประเทศอื่น ๆ ไม่มีผลด้านการแข่งขันจึงไม่ถูกจำกัดปริมาณ ดังนั้นประเทศฝรั่งเศส อิตาลี และสหราชอาณาจักร ได้กำหนดปริมาณนำเข้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ กลุ่มประเทศอื่น ๆ ในประชาคมเศรษฐกิจยุโรปไม่มีการจำกัดการนำเข้า เนื่องจากไม่มีผลกระทบมากเท่ากับสามประเทศข้างต้น

การนำเข้า

ประเทศไทยแม้จะสามารถผลิตเส้นไหมได้เองภายในประเทศ แต่ผลผลิตที่ได้ก็มีปริมาณน้อยมาก ไม่เพียงพอับความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมทอผ้าไหมและผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมในประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปีตามการขยายตัวของตลาด ทั้งตลาดนักท่องเที่ยวในประเทศและตลาดต่างประเทศ ทำให้ต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศในทุกขั้นตอนการผลิต นับแต่ใช้ไหม ริงไหม เส้นไหมดิบ และเส้นไหมสำเร็จรูป การนำเข้าวัตถุดิบทำให้ประเทศไทยต้องเสียเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนไม่น้อยในแต่ละปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องจากประเทศผู้ผลิตไหมรายใหม่ของโลก เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีนและญี่ปุ่นได้ลดการผลิตเพื่อส่งออก ทำให้ผลผลิตของโลกลดลงและ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ราคาเส้นไหมในตลาดโลกได้พุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจนถึงปัจจุบัน

ในช่วงปีที่ผ่านมาคือปี 2535 ถึงปี 2537 ปริมาณการนำเข้าสินค้าไหมจากต่างประเทศมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับทุกปี และมีอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 10.96 ต่อปี ซึ่งในปี 2537 การนำเข้าสินค้าไหมมีมูลค่าประมาณ 1,254.2 ล้านบาท เพิ่มจากปี 2536 ร้อยละ 9.87 ส่วนใหญ่เป็นเส้นไหมอื่น

แหล่งนำเข้าสินค้าไหมที่สำคัญของไทย ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมี ส่วนแบ่งการตลาดคิดเป็นร้อยละ 48.98 ของมูลค่าการนำเข้ารวมของไทย รองมา ได้แก่ บราซิลร้อยละ 32.44 สาธารณรัฐเกาหลีร้อยละ 12.84 และญี่ปุ่นร้อยละ 5.74 (กรมการค้าต่างประเทศ, 2537)

เงื่อนไขการนำเข้า ในการนำเข้าเส้นไหมต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับในการนำเข้า เนื่องจากเส้นไหมเป็นสินค้าที่อยู่ในข่ายควบคุมการนำเข้าตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องการนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 79) พ.ศ. 2519 ควบคุมการนำเข้าเส้นไหมดิบที่ยังไม่ได้ดีเกลียวและเส้นไหมสำเร็จรูปเข้ามาในราชอาณาจักร

ต่อมากระทรวงพาณิชย์ร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรมดำเนินการควบคุมการนำเข้าเส้นไหม เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2519 ทั้งนี้กระทรวงพาณิชย์ได้กำหนดระเบียบการอนุญาตให้นำเข้า โดยกำหนดให้ผู้ขออนุญาตต้องซื้อเส้นไหมอื่นที่ผลิตได้ภายในประเทศตามอัตราส่วนที่กำหนดและในราคาที่ทางราชการควบคุม โดยกำหนดให้ผู้ขออนุญาตนำเข้าเส้นไหมจะต้องซื้อเส้นไหมอื่นที่ผลิตได้ภายในประเทศในอัตราส่วน 4 ต่อ 1 (นำเข้า 4 ส่วน จะต้องซื้อเส้นไหมอื่นในประเทศ 1 ส่วน) ในราคาที่ทางราชการควบคุม เส้นไหมอื่นชนิดควบคุมสามกิโลกกรัมละ 700 บาท และเส้นไหมอื่นชนิดควบคุมสองกิโลกกรัมละ 650 บาท ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ผลิตเส้นไหมให้สามารถจำหน่ายรังไหมได้ในราคาที่พอสมควร

ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงอัตราส่วนการซื้อเส้นไหมอื่นภายในประเทศและราคาที่ทาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ราชการควบคุมหลายครั้ง เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะการผลิตและการค้าเส้นไหมภายในประเทศ ซึ่งอัตราส่วนการซื้อเส้นไหมอินผลิตภายในประเทศครั้งหลังสุด ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2531 โดยกำหนดให้ผู้ขออนุญาตนำเข้าต้องซื้อเส้นไหมอินที่ผลิตในประเทศเป็นร้อยละ 5 ของปริมาณ (น้ำหนัก) เส้นไหมที่ขออนุญาตนำเข้ามาในราชอาณาจักร และในราคาที่สูงกว่า ราชการควบคุมก็โลกรั้มีละ 1,250 บาท

ปัจจุบันกระทรวงพาณิชย์ได้ประกาศให้ระงับการใช้มาตรการที่กำหนดให้ผู้ขออนุญาต ต้องซื้อเส้นไหมอินที่ผลิตได้ภายในประเทศ ตามอัตราส่วนที่กำหนดไว้ก่อนจนกว่าสถานการณ์จะ เปลี่ยนแปลงไป เป็นอย่างอื่น และอนุญาตให้นำเส้นไหมดิบที่ยังไม่ได้ดี กลิ้วและ เส้นไหม สำเร็จรูปเข้ามาในราชอาณาจักรได้ โดยไม่ต้องแสดงหลักฐานการรับซื้อ เส้นไหมที่ผลิตได้ ภายในประเทศประกอบการอนุญาตเป็นการชั่วคราว แต่ต้องรายงานวันนำเข้า ปริมาณและ มูลค่านำเข้าจริงภายใน 15 วัน นับแต่วันที่สินค้าเข้ามา ทั้งนี้ได้ประกาศเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2532

สาระสำคัญของข้อตกลงสิ่งทอแกตต์

ข้อตกลงการค้าสิ่งทอแกตต์ เป็นข้อตกลงพหุภาคีที่ใช้เป็นแม่บทของการค้า สิ่งทอของโลก เพื่อเป็นกรอบปฏิบัติแทนข้อตกลง MFA โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การค้าสิ่งทอ ของโลกดำเนินไปอย่างเสรี ยกเลิกการควบคุมโควตาทันทีโดยค่อย ๆ ยกเลิก MFA (phase out MFA) ภายใน 10 ปี ซึ่งคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ประมาณกลางปี 2538-2548 หลังจากนั้น ในปี 2549 เป็นต้นไป การค้าสิ่งทอของโลกจะเป็นไปโดยเสรี ไม่มีระบบโควตาอีกต่อไป

เนื่องจากข้อตกลงการค้าสิ่งทอแกตต์จะมีผลบังคับใช้ในปี 2538 ดังนั้นในช่วง ระหว่างที่ยังไม่มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2537-2538 นี้การค้าสิ่งทอจะยังคง ดำเนินไปภายใต้ข้อตกลง MFA และข้อตกลงสองฝ่าย (Bilateral Textile Agreement) เดิมซึ่งข้อตกลง MFA ได้ต่ออายุออกไปอีก 1 ปี ถึง 31 ธันวาคม 2537 ทั้งนี้เพื่อให้การค้า สิ่งทอของโลกในช่วงที่ข้อตกลงการค้าสิ่งทอแกตต์ยังไม่มีผลบังคับใช้ดำเนินไปได้ด้วยดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. กฎเกณฑ์และเงื่อนไขของข้อตกลงการค้าสิ่งทอแกตต์

สำหรับสาระสำคัญของกฎเกณฑ์และเงื่อนไขในการปรับเปลี่ยนสิ่งทอคืนสู่แกตต์และมาตรการการเรียกเจรจาควบคุมปริมาณโควตาของข้อตกลงการค้าสิ่งทอแกตต์มีดังนี้

1.1 ระยะเวลาการปรับเปลี่ยนสิ่งทอกลับคืนสู่แกตต์ (Transitional period)

ให้มีระยะเวลาการปรับเปลี่ยน 10 ปี โดยคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่กลางปี 2538 ถึง 2548 หลังจากนั้นในปี 2549 สิ่งทอโลกจะกลับคืนสู่แกตต์โดยสมบูรณ์ทั้งนี้ภายใน 6 วัน นับตั้งแต่ข้อตกลงสิ่งทอแกตต์มีผลบังคับใช้ ประเทศสมาชิกจะต้องแจ้งไปยัง TBM (Textiles Monitoring Body) เกี่ยวกับการควบคุมปริมาณโควตาที่ใช้อยู่ใน Bilateral Textile Agreement ทั้งในส่วนของการจำกัดทางการค้า (restraint levels growth rate) และระเบียบการผ่อนปรน (flexibility)

1.2 สินค้าภายใต้ข้อตกลง (product coverage)

- ครอบคลุมหมวดสินค้าสิ่งทอ 4 ประเภทด้วยกัน คือ
- tops and yarns ประเภทสิ่งทอที่ทำขึ้นด้วยเส้นไหม
  - fabrics ประเภทสิ่งทอที่ทำขึ้นเป็นผ้าผืน
  - clothing ประเภทเครื่องนุ่งห่ม เครื่องแต่งกาย
  - made-ups textile products ประเภทผลิตภัณฑ์สิ่งทอต่าง ๆ

ทั้งนี้ สินค้าสิ่งทอ 4 ประเภทดังกล่าว ประกอบด้วยรายการสินค้าตามพิกัดระบบ Harmonized System (H.S.) โดยสินค้าที่ได้รับการยกเว้นไม่อยู่ภายใต้ข้อตกลงฯ ได้แก่ สินค้าสิ่งทอ หัตถกรรมพื้นบ้าน กระสอบป่าน ปอ ฯลฯ ที่มีประวัติการค้าระหว่างประเทศก่อนปี 1982 และสินค้าจากไหมแท้

1.3 สินค้าที่อยู่ภายใต้การควบคุมโควตา (Restricted products)

๗ วัน เริ่มต้นที่ข้อตกลงการค้าสิ่งทอแกตต์มีผลบังคับใช้ (ประมาณกลางปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2538) สินค้าที่จะอยู่ภายใต้การควบคุมโควต้า คือ

1) สินค้าสิ่งทอรายการที่อยู่ภายใต้โควต้าข้อตกลงสิ่งทอสองฝ่าย (Bilateral Textile Agreement) ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2537 จะถูกควบคุมโควต้าต่อไปตลอดอายุของข้อตกลงฯ (10 ปี) โดยมีอัตราการขยายตามขั้นตอนของข้อตกลงฯ (Growth factor) หรืออาจถูกปลดปล่อยเสรีก่อน 10 ปี ตามขั้นตอนการปลดปล่อยของข้อตกลงฯ (การ Integration Into Gatt)

2) สินค้าสิ่งทอรายการที่อยู่ภายใต้การควบคุมโควต้าตามมาตรา 3 ของข้อตกลง MFA ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2537 จะยังคงถูกควบคุมอยู่ต่อไป แต่จะควบคุมได้อย่างมากเพียง 12 เดือนเท่านั้น หลังจากนั้นก็จะสิ้นสุดลงและเริ่มต้นอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของข้อตกลงการค้าสิ่งทอต่อไป โดยสินค้ารายการดังกล่าวอาจถูกควบคุมโควต้าอีกได้ภายใต้มาตรา 6 ของข้อตกลงการค้าสิ่งทอแอดด์ ภายในระยะ 10 ปี จนกระทั่งสินค้านั้นถูกปลดปล่อยตามขั้นตอนของข้อตกลงฯ เช่นเดียวกัน

1.4 การปลดปล่อยสิ่งทอเสรี (Liberalization)

ภายใน 10 ปี การปลดปล่อยสิ่งทอกลับคืนสู่แอดด์ จะกระทำไปพร้อม ๆ กัน

2 ทางคือ

1.4.1 การปลดปล่อยสิ่งทอโดยใช้ growth factor

การปลดปล่อยสิ่งทอโดยวิธี growth factor นี้จะใช้เฉพาะกับรายการสินค้าที่อยู่ภายใต้การควบคุมโควต้าตามข้อตกลงฯ เท่านั้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

-ขั้นแรก ตั้งแต่วันที่ผลบังคับใช้ถึงเดือนที่ 36 (3 ปี) ให้เพิ่ม growth จาก growth เดิมในปี 2537 (1994) ร้อยละ 16

-ขั้นสอง เดือนที่ 37 ถึงเดือนที่ 84 (4 ปี) ให้เพิ่ม growth จาก growth ในขั้นแรกร้อยละ 25

-ขั้นสาม เดือนที่ 85 ถึงเดือนที่ 120 (3 ปี) ให้เพิ่ม growth จาก growth ในขั้นสองร้อยละ 27

1.4.2 การปลดปล่อยโดยวิธี Integration (Integration into GATT)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปลดปล่อยโดยวิธีนี้ จะครอบคลุมสินค้าภายใต้ข้อตกลงทั้งหมด ไม่ว่าจะอยู่ภายใต้โควต้าตามข้อตกลงหรือไม่ก็ตาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ทันทีกที่ข้อตกลงมีผลบังคับใช้ ประเทศผู้นำเข้าจะต้องเลือกรายการสินค้าสิ่งทอตามรายการรหัสศุลกากร ในหมวดสินค้าทั้ง 4 ประเภทที่กล่าวข้างต้น โดย integrate กลับสู่เกณฑ์ตั้งแต่วันแรกของผลบังคับใช้ถึงเดือนที่ 36 (3 ปี) ในอัตราร้อยละ 16 ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมดของประเทศผู้นำเข้านั้นในปี 2533 (1990) เป็นพื้นฐาน

2) สำหรับรายการสินค้าที่เหลือจากข้อ 1) จะต้อง integrate สู่เกณฑ์ตามขั้นตอน คือ

- ชั้นแรก เดือนที่ 37 ถึงเดือนที่ 84 (4 ปี) ให้ integrate ร้อยละ 17 ของปริมาณนำเข้าในปี 2533 (1990)

- ชั้นสอง เดือนที่ 85 ถึงเดือนที่ 120 (3 ปี) ให้ integrate ร้อยละ 18 ของปริมาณนำเข้าในปี 2533 (1990)

- ชั้นสาม นับตั้งแต่เดือนที่ 121 สิ่งทอทั้งหมดจะกลับสู่เกณฑ์ และยกเลิกการควบคุมโควต้าโดยสิ้นเชิง

1.5 มาตรการป้องกัน (Safeguard clause)

ภายในระยะเวลา 10 ปี ประเทศผู้นำเข้าสามารถใช้มาตรา 6 (Safeguard clause) เรียกเจรจาเพื่อควบคุมปริมาณการนำเข้ารายการใหม่ได้โดยใช้ข้ออ้างอิงว่าสินค้าสิ่งทอรายการนั้น มีการนำเข้าก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อตลาดภายในประเทศอย่างมาก (Market Disruption) ทั้งนี้มาตรการดังกล่าวประเทศผู้นำเข้าจะสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1) ประเทศผู้นำเข้าที่เรียกเจรจา จะต้องแจ้งให้คณะกรรมการตรวจสอบกำกับดูแลสิ่งทอ (Trade Monitoring Body ; TMB) ทราบถึงเหตุผลพร้อมข้อมูลในการเรียกเจรจา

2) จัดให้มีการเจรจาและให้เจรจาเสร็จสิ้นภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันที่เรียกเจรจา ถ้าหากไม่สามารถตกลงกันได้จะต้องแจ้งให้ TMB พิจารณาและตัดสิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) ปริมาณสินค้าที่ควบคุมให้ใช้ปริมาณการส่งออกหรือนำเข้าของประเทศนั้น ในช่วง 12 ใน 14 เดือน นับถัดจากวันเรียกเจรจา โดยมีอัตราความยืดหยุ่นคือ growth rate ร้อยละ 6 CO/CF ร้อยละ 10 โดยให้ใช้ CF ได้ร้อยละ 5 Swing ร้อยละ 7 ทั้งนี้ห้ามจำกัดอัตราความยืดหยุ่นในรูปของ combination

4) ระยะเวลาการควบคุมโควต้าได้ไม่เกิน 3 ปี โดยไม่มีการต่ออายุหรือจนกระทั่งสินค้านั้นพ้นออกไปจากข้อตกลงฯ หนึ่งอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วแต่ว่าอันไหนจะเกิดขึ้นก่อน

5) ในระหว่างที่ข้อตกลงยังคงมีผลบังคับใช้ สินค้าที่ถูกยกเลิกควบคุมตามข้อ 3) หลังจาก 1 ปีไปแล้ว สามารถเรียกเจรจาควบคุมใหม่ได้ถ้าหากมีเหตุอ้างว่ายังคงเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิด Market Disruption อยู่ ทั้งนี้ ประเทศผู้นำเข้าทุกประเทศมีสิทธิในการใช้ Safeguard clause ดังกล่าวได้ แต่จะต้อง

- ในกรณีที่ประเทศที่ได้ควบคุมสิ่งทอภายใต้ข้อตกลง MFA จะต้องแจ้ง TMB ภายใน 60 วัน นับจากวันที่ข้อตกลงมีผลบังคับใช้ว่าจะสงวนสิทธิในการใช้ Safeguard clause หรือไม่

- ประเทศที่ได้มีบทบาทในพิธีสารต่ออายุ MFA ตั้งแต่ปี 1986 จะต้องแจ้ง TMB ภายใน 6 เดือนนับจากวันที่ข้อตกลงมีผลบังคับใช้ว่าจะสงวนสิทธิในการใช้ Safeguard clause หรือไม่

1.6 การปฏิบัติของประเทศสมาชิกผู้นำเข้าต่อประเทศผู้ส่งออก

1) ประเทศผู้นำเข้าจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศผู้ส่งออกฝ่ายในการดำเนินการตามเงื่อนไขภายใต้ข้อตกลง

2) ให้ปฏิบัติเป็นพิเศษแก่ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด ประเทศผู้ส่งออกรายเล็ก ประเทศกำลังพัฒนาที่ส่งออก wool และสินค้า Reimport

3) ประเทศผู้ส่งออกที่ถูกควบคุมโควต้า ณ ก่อนวันที่ข้อตกลงมีผลบังคับใช้ที่มีโควต้าทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 1.2 หรือน้อยกว่าปริมาณโควต้าที่ประเทศผู้นำเข้านั้น ๆ นำเข้าทั้งหมด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 1991 จะได้รับ Access ตีขึ้นโดยการขยับขึ้นตอนปลดปล่อยการค้าเสรีขึ้นไป 1 ขั้นตอน

1.7 การดำเนินการของประเทศสมาชิกเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ภาค

1) ในการดำเนินการนำสิ่งทอกลับสู่เกณฑ์ และเพื่อให้การค้าสิ่งทอมีความเสรียิ่งขึ้น ประเทศสมาชิกจะต้อง

- เปิดตลาดสิ่งทอโดยการลดอัตราภาษีการผูกพันภาษีและลดหรือยกเลิกมาตรการกักกันที่มีใช้ภาษี

- ดำเนินการนโยบายทางการค้าที่เป็นธรรม ในเรื่องเกี่ยวกับการคุ้มครอง การให้การอุดหนุนการส่งออก และการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา

- หลีกเลี่ยงในการใช้นโยบายกีดกันการนำเข้าสินค้าสิ่งทอ

2) ประเทศสมาชิกจะต้องแจ้ง TMB ถึงการดำเนินการของตนตามข้อ 1)

3) หากประเทศสมาชิกใดมีความเห็นว่า อีกฝ่ายหนึ่งมิได้ดำเนินการตามข้อ

1) ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความไม่สมดุลย์ในแง่ของสิทธิและข้อผูกพัน ประเทศสมาชิกดังกล่าวสามารถเสนอเรื่องต่อ WTO และแจ้ง TMB ให้ทราบ

4) การที่ประเทศผู้ส่งออกใดจะสามารถได้รับประโยชน์จากการขยายฐานอัตราภาษีเพิ่มในขั้นที่ 2 หรือ 3 ได้นั้นขึ้นอยู่กับว่าประเทศผู้ส่งออกนั้น ๆ ได้ปฏิบัติตามข้อ 1) หรือไม่ และในกรณีที่ประเทศผู้นำเข้าไม่ยินยอมที่จะให้การปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในขั้นถัดไป

ให้ถือว่ากรณีพิพาทดังกล่าวอยู่ในการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาข้อพิพาท (Dispute Settlement Body : DSB) หรือสภาการค้าสินค้า (Council for Trade in Goods) ซึ่งจะต้องทำการตัดสินโดยมติที่เป็นเอกฉันท์

1.8 คณะกรรมการตรวจสอบกำกับดูแลสิ่งทอ (Textile Monitoring Body

: TMB)

1) คณะกรรมการผู้ตรวจสอบกำกับสิ่งทอมีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติของประเทศสมาชิก ให้เป็นไปตามเงื่อนไข และพันธกรณี ภายใต้อัตราสิ่งทอรอบอุรุกวัย

2) ในกรณีที่ประเทศสมาชิกไม่สามารถตกลงกันได้ ประเทศใดประเทศหนึ่งสามารถเรียกร้องให้ TMB พิจารณาปัญหาดังกล่าวซึ่งตนถือว่ากระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ของตน ภายใต้อัตราสิ่งทอรอบอุรุกวัย

3) TMB จะพิจารณาปัญหาดังกล่าวและให้ข้อเสนอแนะภายใน 30 วัน โดย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเทศสมาชิกจะต้องทำตามข้อเสนอแนะของ TMB และในกรณีที่ไม่สามารถรับข้อเสนอแนะดังกล่าวของ TMB ประเทศที่เกี่ยวข้องนั้น ๆ จะต้องแจ้งเหตุผลให้ TMB ทราบภายใน 30 วัน จากวันที่ได้รับข้อเสนอแนะ ในการนี้ TMB จะทำการพิจารณาถึงเหตุผลดังกล่าวเพิ่มเติมและจะให้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมอีกครั้งแก่ประเทศคู่กรณี ซึ่งหากยังไม่สามารถตกลงกันได้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถนำเรื่องยื่นต่อไปยังคณะกรรมการพิจารณาข้อพิพาท (DSB)

2. ขั้นตอนการดำเนินการค้าสิ่งทอของไทยภายใต้ข้อตกลงการค้าสิ่งทอแอกต์

ปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีข้อตกลงทั้งสองฝ่ายกับประเทศผู้นำเข้า รวม 17 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ประชาคมยุโรป (12 ประเทศ) แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และฟินแลนด์ ซึ่งข้อตกลงฉบับปัจจุบันดังกล่าวได้หมดอายุลงแล้ว ในระหว่างปี 2535-2536 จึงได้มีการต่ออายุข้อตกลงออกไปอีกถึงปี 2537-2538

ดังนั้น เมื่อผลการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัยบรรลุผลเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2536 และจะมีผลบังคับใช้ในปี 2538 การค้าสิ่งทอกับประเทศที่มีข้อตกลงกับไทยที่ได้มีการต่ออายุออกไปดังกล่าว จึงต้องดำเนินการอยู่ภายใต้ข้อตกลงการค้าสิ่งทอแอกต์ตามขั้นตอนดังนี้

1) ในระหว่างปี 2537 ซึ่งข้อตกลงสิ่งทอแอกต์ยังไม่มีผลบังคับใช้ การค้าสิ่งทอของไทยยังคงอยู่ภายใต้ข้อตกลงสองฝ่ายที่ได้มีการต่ออายุข้อตกลงออกไปแล้ว และภายใต้ MFA

2) ในปี 2538 ข้อตกลงการค้าสิ่งทอแอกต์มีผลบังคับใช้ภายใต้ข้อตกลงสองฝ่าย จะปรับเปลี่ยนมาอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของข้อตกลงการค้าสิ่งทอแอกต์ทันที โดยรายการสินค้าที่อยู่ภายใต้โควต้า ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2537 จะถูกควบคุมโควต้าตลอดอายุของข้อตกลง 10 ปี

3) ในระหว่างการปรับเปลี่ยน (10 ปี) ประเทศผู้นำเข้าจะต้องปลดปล่อยสิ่งทอคู่แอกต์พร้อมกัน 2 ทาง โดยวิธี Growth factor สำหรับสินค้าภายใต้การควบคุมโควต้าสองฝ่าย และวิธี integration สำหรับสินค้าตามรายการรหัสพิกัดศุลกากรทั้งหมดที่อยู่ภายใต้ข้อตกลงการค้าสิ่งทอแอกต์

4) ประเทศผู้นำเข้าสามารถใช้ Safeguard Clause ควบคุมสินค้าใหม่ ๆ ได้โดยอ้าง Market Disruption ทั้งนี้จะต้องแจ้งเหตุผลในการเรียกเจรจาให้ TMB ทราบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาและแนวทางในการแก้ไข

แม้ว่าผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจะเป็นอุตสาหกรรมที่น่าสนใจ และมีโอกาสทางด้าน การส่งออกสูง และได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจังจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพและรักษามาตรฐานของผ้าไหมไทยเอาไว้ แต่การส่งออกผ้าไหมของไทยในช่วงที่ผ่านมาก็ชยขาดหายไปอัตราที่ไม่สูงเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมการทอผ้าไหมของไทยต้องประสบปัญหาหลายประการ ทั้งในด้านการผลิตและการตลาด ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

ปัญหาด้านการผลิต

1. ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบที่มีคุณภาพ ในการจะทอผ้าไหมให้มีคุณภาพดีนั้น นอกจากจะขึ้นกับความชำนาญและความปราณีตของผู้ทอแล้ว คุณภาพของวัตถุดิบ คือเส้นไหมที่ใช้ทอก็มีความสำคัญ โดยเฉพาะเส้นไหมพุ่งนั้นแม้ว่าจะผลิตกันมาช้านานแล้ว แต่เนื่องจากเกษตรกรทำการผลิตในลักษณะอาชีพรอง จึงไม่ได้ทำกันอย่างจริงจังและละเลยที่จะปรับปรุงคุณภาพของผลผลิต อาทิเช่น มีการปลูกต้นหม่อนตามบริเวณรอบที่อยู่อาศัยในเนื้อที่ไม่มากนัก และขาดการบำรุงดูแลเท่าที่ควร ขณะที่ใช้พื้นที่ส่วนใหญ่ปลูกข้าวหรือพืชไร่ซึ่งทำเป็นอาชีพหลักซึ่งทำให้ขาดแคลนใบหม่อนซึ่งเป็นอาหารสำคัญของตัวไหม นอกจากนี้การสาวไหมพุ่งยังเป็นการสาวด้วยมือและเป็นการผลิตกระจายไปตามครัวเรือนเกษตรกรจำนวนมาก ซึ่งยากแก่การควบคุมคุณภาพ ทำให้เส้นไหมที่สาวได้มีปริมาณไม่แน่นอนและมีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ ผู้ทอผ้าจะต้องคัดเลือกเส้นไหมก่อนนำไปทอซึ่งมักจะใช้ได้เพียงร้อยละ 70-80 จึงมีผู้ทอผ้าบางรายเริ่มหันมาใช้เส้นไหมพุ่งจากต่างประเทศที่มีคุณภาพดีกว่ากันมากขึ้นเพราะทอสะดวกกว่าทำให้ผ้าไหมไทยที่มีความงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เนื่องจากเส้นไหมพื้นเมืองที่สาวด้วยมือเป็นเส้นไหมพุ่งนั้นปัจจุบันจะค่อยสูญหายไปมากที่สุด และเกษตรกรอีกจำนวนไม่น้อยที่จะต้องขาดรายได้จากการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและสาวเส้นไหมไป

ปัญหาดังกล่าวนี้ควรจะได้เร่งดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รักษาเอกลักษณ์ของผ้าไหมไทยที่สืบทอดกันมาช้านานให้แพร่หลายต่อไป และก่อให้เกิดการจ้างงานในแถบชนบทเป็นจำนวนมาก สำหรับการปรับปรุงคุณภาพของเส้นไหมพันธุ์นี้ควรเริ่มตั้งแต่การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนจากทางราชการ โดยการค้นคว้าหาทั้งพันธุ์หม่อนและพันธุ์ไหมที่มีความทนทานและให้ผลผลิตสูง ตลอดจนพัฒนาเทคนิคในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมสมัยใหม่ และแนะนำให้เกษตรกรนำไปใช้อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อให้ได้รังไหมที่มีคุณภาพดีเหมาะแก่การสาวไหม ขณะเดียวกันก็ควรมีการพัฒนาในด้านการสาวไหมควบคู่ไปด้วย โดยแนะนำให้เกษตรกรนำอุปกรณ์ที่ทันสมัยเข้ามาใช้เพื่อช่วยให้สามารถสาวไหมได้เร็วขึ้น และได้เส้นไหมที่มีคุณภาพสม่ำเสมอขึ้น

2. ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากการผลิตเส้นไหมที่ต้องสาวด้วยเครื่องจักรนั้นยังเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศไทยอยู่หลายประการ โดยเฉพาะการขาดแคลนรังไหมที่มีคุณภาพดี ตลอดจนช่างที่มีความชำนาญ และเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ทันสมัย ทำให้เส้นไหมชิ้นที่ผลิตในประเทศยังมีคุณภาพไม่ทัดเทียมกับต่างประเทศ และมีต้นทุนการผลิตค่อนข้างสูง จึงไม่เป็นที่นิยมของผู้ทอ ทางภาครัฐบาลจึงต้องยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือเพื่อคุ้มครองผู้ผลิตในประเทศ โดยผู้นำเข้าเส้นไหมจากต่างประเทศต้องซื้อเส้นไหมในประเทศชดเชยในราคาประกันที่กำหนดไว้ ซึ่งอยู่ในระดับที่สูงกว่าของต่างประเทศ ทำให้ผู้ทอผ้าต้องรับภาระในการซื้อเส้นไหมคุณภาพดีที่นำเข้ามาจากต่างประเทศด้วยราคาที่สูงกว่าปกติ ต้นทุนของผ้าไหมที่ทอได้จึงสูงตามไปด้วย อันเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งต่อการแข่งขันในตลาดต่างประเทศของผ้าไหมไทย

ดังนั้นแม้ว่าในระยะแรกนี้มาตรการคุ้มครองดังกล่าว ยังคงต้องดำรงต่อไปเพื่อที่จะให้อุตสาหกรรมการผลิตเส้นไหมขึ้นในประเทศ ที่ได้รับการส่งเสริมมาตั้งแต่แรกสามารถอยู่รอดและขยายต่อไป แต่ในระยะเดียวกันทางราชการและผู้ผลิตเส้นไหมขึ้นในประเทศควรจะได้ร่วมมือกันอย่างจริงจัง ในอันที่จะเร่งปรับปรุงการผลิตเส้นไหมขึ้นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้ได้เส้นไหมที่มีคุณภาพใกล้เคียงกับต่างประเทศและสามารถลดต้นทุนการผลิตลง เมื่อถึงเวลานั้นมาตรการคุ้มครองดังกล่าวก็คงไม่มีความจำเป็นต่อไป และผู้ทอผ้าก็ไม่ต้องรับภาระต้นทุนวัตถุดิบที่สูงกว่าคู่แข่งในต่างประเทศ ซึ่งเป็นอุปสรรคในการขยายตลาดผ้าไหมไปยังตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่างประเทศอีกต่อไป

3. ปริมาณและการผลิตผ้าไหมไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับแรงงานที่มีมากบ้างน้อยบ้างตามฤดูกาล ขาดการปรับปรุงระบบบริหารในด้านแรงงาน ทำให้ปริมาณเส้นไหมที่ใช้ทอในประเทศขาดแคลน จึงมีการนำเส้นไหม Dupion เข้ามาใช้ ทำให้คุณภาพผ้าไหมลดลงผู้ผลิตบางรายลดต้นทุนการผลิตทำให้ผ้าไหมที่ออกมามีคุณภาพต่ำ ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของผ้าไหมนี้ เริ่มจากความคุมตั้งแต่การผลิตและใช้วัตถุดิบคือ การคัดเลือกเส้นไหม การฟอก ย้อม ทอ และตกแต่งให้เหมาะสมกับสมัยนิยม แม้ว่าจะเป็นที่นิยมแล้ว ก็จำเป็นต้องมีการปรับปรุงด้านมาตรฐานให้ดียิ่งขึ้น เช่น เรื่องของสีที่สม่ำเสมอและคงทน ความแน่นของเนื้อผ้า ความวาวมันของผ้าไหม

ปัญหาด้านการตลาด

1. ขาดการศึกษาด้านการตลาดและหาตลาดสำหรับผ้าไหม ซึ่งหมายถึงตลาดต่างประเทศเป็นหลักใหญ่ โดยไม่สามารถวางแผนได้ล่วงหน้าว่าตลาดลูกค้ามีแนวโน้มจะซื้อสินค้ามากขึ้นหรือลดลงอย่างไร วิธีค้าสินค้าผ้าไหมของไทยเราขึ้นกับการสั่งซื้อของผู้ซื้อ นอกจากนั้นก็เป็นตลาดที่รอผู้ซื้อปลีก คือนักท่องเที่ยวซึ่งเข้ามาในประเทศแต่ละปี ทำให้ปริมาณและมูลค่าในการจำหน่ายผ้าไหมไม่แน่นอน

นอกจากสิ่งอำนวยความสะดวกในการตลาดยังมีไม่เพียงพอ ได้แก่ การขนส่ง การจัดหีบห่อ ข้าราชการตลาดเกี่ยวกับราคาและหลักเกณฑ์ในการค้า ผู้ผลิตและผู้ค้าผ้าไหมยังขาดความรู้เรื่องเหล่านี้

2. ยังไม่มีการควบคุมคุณภาพของผ้าไหมที่จำหน่ายในประเทศ ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกำหนดไว้อย่างเข้มงวด โดยผู้ค้าที่ไม่ซื่อสัตย์ได้สร้างความสับสนให้แก่ลูกค้าโดยเฉพาะชาวต่างประเทศอยู่เสมอ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศซื้อกลับไปก็ทำให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนผ้าไหมไทยที่ส่งไปขายในตลาดต่างประเทศนั้น ต้องผ่านการตรวจสอบของสำนักงานมาตรฐานสินค้า แต่ก็ยังมีการลักลอบส่งออกไปโดยมิได้ผ่านการตรวจสอบเสียก่อนอยู่บ้าง ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่ได้มาตรฐาน เป็นการทำลายตลาดผ้าไหมไทย

3. ระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมการส่งออกที่เข้มงวดและล่าช้า แม้ว่าผ้าไหมไทยจะเป็นที่นิยมในหมู่ชาวต่างประเทศ เนื่องจากเป็นงานที่ทอด้วยมือ ซึ่งมีความปราณีตงดงาม แต่การส่งออกผ้าไหมในช่วงที่ผ่านมาก็ไม่ได้ขยายตัวไปเท่าที่ควร ส่วนหนึ่งสืบเนื่องมาจากระเบียบที่ควบคุมคุณภาพผ้าไหมเพื่อการส่งออกของทางราชการที่เข้มงวดและมีขั้นตอนซับซ้อนโดยเฉพาะขั้นตอนการนำสินค้าไปให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าตรวจสอบทุกรายการซึ่งยุ่งยากทั้งในการขนสินค้าไปและกลับ ตลอดจนการรอสินค้าออกมาตรวจและเก็บเข้าที่เดิม ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่าย เป็นการเพิ่มต้นทุนสินค้าซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการขยายตลาดในต่างประเทศ

ระเบียบดังกล่าวนี้ได้ใช้มาเป็นเวลานานแล้ว ตั้งแต่การผลิตและการส่งออกยังอยู่ในวงจำกัด จึงควรที่ทางราชการจะได้ทบทวนระเบียบดังกล่าว เพื่อเร่งดำเนินการแก้ไขปรับปรุง โดยพยายามลดขั้นตอนที่ซับซ้อนลง เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะการส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมในปัจจุบันที่ได้ขยายตัวออกไปมากแล้ว ผู้ส่งออกผ้าไหมของไทยก็มีความคล่องตัวในการแข่งขันในตลาดต่างประเทศมากขึ้น เป็นการส่งเสริมการส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมให้ขยายตัวไปได้อย่างรวดเร็ว

4. ผ้าไหมไทยประสบกับการแข่งขันจากประเทศคู่แข่ง เช่น อินเดียและสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งผลิตผ้าไหมออกจำหน่ายในราคาที่ถูกลงกว่า ราคาผ้าไหมไทยสูงกว่าผ้าไหมจากประเทศอื่น ๆ เนื่องจากรัฐบาลต้องการสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตไหมฮินในประเทศจึงกำหนดให้โรงงานทอผ้าต้องซื้อเส้นไหมในประเทศในราคาและอัตราส่วนที่ทางราชการกำหนด นอกจากนี้ ราคาประเมินที่กรมศุลกากรเรียกเก็บภาษีจากผู้นำไหมฮินเข้าประเทศก็สูงกว่าราคาตลาดมาก ทำให้ผู้นำเข้ายังต้องเสียภาษีสูงขึ้น ซึ่งผู้นำเข้าก็จำเป็นต้องผลักภาระให้แก่โรงงานทอผ้าต่อไป มีผลให้โรงงานทอผ้าต้องซื้อไหมฮินภายในประเทศในราคาที่ทางราชการประกันไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แล้วยังต้องซื้อไหมขึ้นจากต่างประเทศในราคาสูงขึ้นไปอีกด้วย ทำให้ต้นทุนการผลิตผ้าไหมสูงขึ้นตามไปด้วย

5. ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบของการเผยแพร่สินค้าในตลาดต่างประเทศ ในการผลิตผ้าไหมของไทยต้องผ่านกรรมวิธีหลายขั้นตอน โดยเฉพาะการใช้เส้นไหมที่สาวด้วยมือเป็นเส้นไหมพุ่งและการทอด้วยมือทำให้เนื้อผ้าที่ได้มีความงดงามเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัวของผ้าไหมที่ต่างจากของประเทศอื่น ๆ และนับวันจะหาได้ยาก ผ้าไหมไทยจึงเป็นสินค้าที่ส่งด้วยราคาและคุณค่า การเผยแพร่สินค้าในตลาดต่างประเทศจึงต้องพิถีพิถัน เพื่อให้เป็นที่สะดุดตาและตระหนักในคุณค่าของสินค้า ไม่ใช่การนำสินค้าไปวางขายดาษดื่นให้ใคร ๆ เลือกหยิบต่อรองราคาได้ตามใจชอบในงานแสดงสินค้าต่าง ๆ

ทางภาครัฐบาลและเอกชน ควรจะได้ร่วมมือกันอย่างจริงจังในอันที่จะเผยแพร่ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทยในตลาดต่างประเทศ โดยการจัดแสดงสินค้าในลักษณะที่สะดุดตาและเน้นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ถึงขบวนการผลิตที่ซับซ้อนกว่าจะได้ผืนผ้าไหม ทั้งนี้ เพื่อให้ชาวต่างประเทศเกิดความประทับใจและเห็นคุณค่า อธิบายจะแสวงหาไว้เป็นของที่ระลึก แม้ว่าผ้าไหมไทยจะมีราคาสูงกว่าผ้าไหมชนิดอื่น ๆ ก็ตาม

สรุปแนวทางการแก้ไขปัญหา

เนื่องจากอุตสาหกรรมการผลิตผ้าไหมยังเป็นที่ต้องการมากของนักท่องเที่ยว และสามารถทำรายได้ในการส่งออกให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก ดังนั้นปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบและปัญหาอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องเร่งแก้ไข โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งของภาครัฐบาล และเอกชนร่วมมือประสานงานกัน เช่น ให้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เร่งรัดจัดตั้งหน่วยตรวจสอบและรับรองคุณภาพเส้นไหมตามมาตรฐานสากล เพื่อให้บริการตรวจสอบคุณภาพเส้นไหม ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อปรับปรุงคุณภาพเส้นไหม นอกจากนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรมีโครงการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม โดยให้ประสานกับกลุ่มโรงงานไหม และกรมศุลกากรร่วมกับศูนย์อำนวยการช่วยเหลือประชาชนตามแนวพระราชดำริ เพื่อการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(ศษร.) ดำเนินการเกี่ยวกับการลดภาษีการนำเข้ารังไหม ไหมดิบ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตไหม นอกจากนี้กระทรวงพาณิชย์ควรมีมาตรการควบคุมมาตรฐานของสินค้าไหมไทย และผลิตภัณฑ์ไหมเพื่อการส่งออกให้มีคุณภาพ

ดังนั้นถ้าทุกฝ่ายร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหา ตลอดจนมีการติดตามประเมินอย่างจริงจัง คาดว่าอุตสาหกรรมการผลิตผ้าไหมของไทยจะสามารถขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว และสามารถดึงเงินตราเข้าประเทศได้เป็นจำนวนมากอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมที่สามารถนำไปเป็นวัตถุดิบให้กับผู้ผลิตผ้าไหม ดังนั้นผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจึงเป็นอุตสาหกรรมที่น่าสนใจประเภทหนึ่ง ควรส่งเสริมการส่งออกต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ฝ่ายวิจัยธนาคารกรุงเทพ จำกัด กล่าวถึงธุรกิจผ้าไหมของไทยว่า จะยังคงแจ่มใสทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยในปีที่ผ่านมาทำรายได้ให้ประเทศทั้งในรูปของการส่งออกและการขายภายในประเทศเป็นสินค้าที่ระลึก ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีมูลค่ากว่า 2,000 ล้านบาท สำหรับตลาดส่งออกผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ไหมของไทยขณะนี้มีมากกว่า 50 ประเทศ ทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ แอฟริกา และโอเชียเนีย โดยมีตลาดสำคัญ ๆ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา เยอรมนีตะวันตก ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร สิงคโปร์ และประเทศในกลุ่มประชาคมยุโรป

ปัจจุบันประเทศไทยสามารถผลิตเส้นไหมดิบเป็นอันดับที่ 7 ของโลก หรือเป็นอันดับที่ 5 ของเอเชียรองจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น อินเดีย และเกาหลีใต้ โดยแหล่งผลิตผ้าไหมที่สำคัญของประเทศจะอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เช่น นครราชสีมา ขอนแก่น ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ชัยภูมิ อุดรธานี เชียงใหม่ และเชียงราย เป็นต้น ประเทศไทยผลิตไหมดิบได้รวมประมาณปีละ 1,100 ตัน ส่วนใหญ่เป็นไหมพุ่งมากกว่า ร้อยละ 90 ส่วนที่เหลือจะเป็นไหมยี่เกที่ไม่ถึงร้อยละ 10 ของกำลังการผลิตทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม การผลิตไหมของไทยในปัจจุบันยังมีปัญหาอยู่มากคือ ปริมาณเส้นไหมที่ผลิตได้ภายในประเทศมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ แม้ว่าทางภาครัฐบาลและเอกชนเองก็ได้พยายามสนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกรทำการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมกันมากขึ้น โดยทางรัฐบาลได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมไหมไทยขึ้น ตลอดจนทางกรมส่งเสริมการเกษตรก็พร้อมจะให้คำปรึกษาด้านเทคโนโลยีและขยายการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติแก่เกษตรกรเพิ่มมากขึ้น ขณะที่ภาคเอกชนสนับสนุนในรูปการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมแบบครบวงจร มีการจัดหาแหล่งเงินทุน ดอกเบี้ยต่ำ และมีเงื่อนไขที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกรที่ต้องการเลี้ยงไหม

นอกจากนี้การผลิตส่วนใหญ่ยังคงเป็นการผลิตในครัวเรือนเป็นอาชีพเสริม ทำให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปริมาณการผลิตไม่แน่นอน หากผู้ซื้อต้องการทีละเป็นจำนวนมาก ๆ แล้ว จะไม่สามารถผลิตได้ทันตามความต้องการและคุณภาพผลิตภัณฑ์ก็ยังคงไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ฝ่ายวิจัยธนาคารกรุงเทพ ยังกล่าวอีกว่า ผ้าไหมไทยยังมีการพัฒนาและคิดค้นคิดแปลงไปประดิษฐ์เป็นสินค้าสำเร็จรูปน้อยมากโดยเฉพาะในตลาดแฟชั่นโลก ถ้ามีการพัฒนาชุดผ้าไหมอย่างจริงจังแล้ว จะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้มากกว่าการจำหน่ายในรูปผ้าผืนหลายเท่า ขณะที่ปัญหาด้านคู่แข่งชั้นทางด้านการค้าจะลดน้อยลง อาทิ ญี่ปุ่นประสบปัญหาค่าแรงงานภายในประเทศสูงมาก ทำให้ต้นทุนการผลิตเส้นไหมสูงกว่าราคาในตลาดโลกกว่าเท่าตัว

สรุป

อุตสาหกรรมไหมไทยนอกจากจะเป็นอุตสาหกรรมที่แสดงถึงศิลปและวัฒนธรรมของคนไทยแล้ว ยังส่งออกเป็นสินค้าที่สามารถนำเงินตราเข้าประเทศปีละพันล้านบาทซึ่งเป็นผลดีทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมากและเป็นการช่วยกระจายให้คนมีงานทำมากกว่า 9 แสนครอบครัว แต่อย่างไรก็ตาม การสั่งเส้นไหมขึ้นเข้าประเทศเนื่องจากเส้นไหมขึ้นผลิตได้ไม่เพียงพอกับความต้องการอาจทำให้เกิดการขาดดุลการค้าไปละไม่น้อย จึงน่าที่จะทำการส่งเสริมให้มีการผลิตเส้นไหมขึ้นภายในประเทศให้มากขึ้น และควรระงับหรือควบคุมการส่งรังไหมซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตเส้นไหมออกต่างประเทศโดยเด็ดขาดชั่วระยะเวลาหนึ่ง หากผลิตได้มากเกินพอจึงควรส่งเสริมให้มีการส่งออก มิฉะนั้น ต่อไปโรงงานผลิตเส้นไหมในประเทศก็คงจะต้องล้มเลิกกิจการลงไปเป็นที่แน่นอน

อีกประการหนึ่ง ควรปรับปรุงการผลิตเส้นไหมพุ่งให้มีคุณภาพดีเข้าขั้นคุณภาพไหม 1 เพราะไหมพุ่งชนิดไหม 1 ขาดแคลน การอนุญาตให้มีการสั่งเส้นไหมชนิดหยาบ (Dupion silk) เข้าประเทศย่อมเป็นการทำลายอุตสาหกรรมทอผ้าไหมไทยทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เพราะ ประการแรกทำให้ผู้ผลิตไหมพุ่งอาจจะขายไม่ได้ในอนาคต และประการที่สอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก คือเป็นการลดคุณภาพของไหมไทยให้ด้อยลงเพราะการใช้ Dupion silk มากจะทำให้ได้เนื้อผ้าไหมที่หยาบ กระด้าง ขาดความวาวมัน และอาจเป็นช่องทางให้เสียตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า. ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในอนาคต

ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมเป็นสินค้าหัตถกรรมที่มีมาช้านาน และมีลักษณะการทอที่เหมาะสมกับโครงสร้างเศรษฐกิจของเมืองไทยที่มีแรงงานเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลักในทุกขั้นตอน แต่ในอดีตมักทำเป็นอาชีพเสริมจึงไม่ได้ให้ความสำคัญในการผลิตและการตลาดเท่าที่ควร ประกอบกับไม่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังและต่อเนื่อง แต่จากการที่ราคาเส้นไหมในตลาดโลกมีแนวโน้มสูงขึ้นมาก อีกทั้งความต้องการผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม ชนชายส่วนแบ่งการตลาดในต่างประเทศได้อย่างกว้างขวาง จึงกระตุ้นให้ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน หันมาให้ความสำคัญแก่อุตสาหกรรมนี้ อย่างจริงจัง ซึ่งคาดว่าจะทำให้อุตสาหกรรมนี้ขยายตัวไปได้อย่างรวดเร็ว เป็นแหล่งรองรับแรงงานจำนวนมากในชนบท และยังเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถดึงเงินตราเข้าประเทศได้เป็นจำนวนมากอีกด้วย ดังนั้นผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม เป็นสินค้าที่น่าสนใจประเภทหนึ่งที่อยู่ภายใต้การส่งเสริมการส่งออกต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ในปี 2535/2536 ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกหม่อน 281,374 ไร่ ผลผลิตเส้นไหมสาวด้วยมือประมาณ 1,280 ตัน และเส้นไหมสาวด้วยเครื่องจักรประมาณ 340 ตัน อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังผลิตเส้นไหมไม่พอใช้ในอุตสาหกรรมผ้าไหม ต้องนำเข้าเส้นไหมจากต่างประเทศจำนวน 343 ตันคิดเป็นมูลค่ากว่า 400 ล้านบาท (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ , 2535)

หม่อนไหมเป็นอาชีพที่มีคู่ทางการผลิตดี เพราะมีความมั่นคงในอาชีพ เนื่องจากมีความเหมาะสมแก่เกษตรกรไทยทั้งในด้านศักยภาพการผลิต และความเหมาะสมของภูมิอากาศ นอกจากนี้ยังเป็นพืชที่แก้ปัญหาหลายประการ เช่น มีราษฎรได้ดีกว่าการปลูกพืชอื่นเพราะสามารถเลี้ยงไหมได้ตลอดปี ลดความเสี่ยง ลดปัญหาการอพยพแรงงานจากชนบทสู่เมืองหลวง ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยจะต้องมีการพัฒนาเพื่อให้เหมาะสมต่อสภาพการณ์ และรองรับต่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งรัฐบาลควรที่จะดำเนินการ ดังนี้

1. การผลิต

- 1.1 มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการผลิตจากที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ต้องมีการค้นคว้าวิจัยพันธุ์ใหม่ ๆ ปรับปรุงด้านวิชาการ
- 1.2 เพิ่มผลผลิตต่อไร่
- 1.3 ลดต้นทุนการผลิต
- 1.4 ลดการสูญเสียของผลผลิต
- 1.5 พัฒนารูปแบบการปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว เช่น การเก็บเกี่ยวรังใหม่ การสาวไหม และการทอผ้า

2. การกำหนดเขตการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม (Zoning)

- 2.1 กำหนดเขตที่เหมาะสมในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม
- 2.2 รัฐจะต้องให้การสนับสนุนการผลิตและการตลาดในเขตที่กำหนดไว้
- 2.3 ควบคุมการผลิต กำหนดแผนการผลิตให้สอดคล้องกับสภาพการณ์
- 2.4 ไม่ควรให้แหล่งผลิตกระจุกกระจาย

3. การรวมกลุ่มผู้ผลิต

- 3.1 เพื่อสะดวกในการให้บริการความรู้ทางด้านวิชาการ
- 3.2 เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของผลผลิต
- 3.3 เพื่อเป็นศูนย์รวมผลผลิตให้มีปริมาณมากพอต่อการจัดการด้านการตลาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ภาพรวม

4.1 ส่งเสริมให้มีการใช้ภายในประเทศให้มากขึ้น

4.2 จัดตั้งตลาดกลางรังไหม เส้นไหม และผ้าไหม เพื่อเป็นจุดศูนย์กลางในการจำหน่ายผลิตผลในราคายุติธรรม

มาตรการสนับสนุน

จากทิศทางการพัฒนาดังกล่าว รัฐบาลต้องกำหนดนโยบายที่แน่ชัดในการพัฒนาภาคเกษตรกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นอาชีพของเกษตรกรรายจน ดังนั้นจะต้องมีมาตรการเพื่อให้โครงการประสบผลสำเร็จ โดยจะต้องสนับสนุน ดังนี้

1. สนับสนุนปัจจัยการผลิตพื้นฐาน ทั้งในด้านการผลิต การตลาด ตลอดจนเทคโนโลยีแก่เกษตรกร
2. จัดหาสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ เพื่อใช้ในการดำเนินการเพิ่มผลผลิตหม่อนและเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงไหม
3. กำหนดนโยบายการช่วยเหลือเกษตรกร การควบคุมการนำเข้าเส้นไหม
4. กำหนดมาตรการในการควบคุมการลักลอบนำเข้าเส้นไหม
5. กำหนดให้มีหน่วยงานตรวจสอบคุณภาพเส้นไหมที่ผลิตภายในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ เพื่อพัฒนาด้านคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ สุธีธร . 2536 . "ไหมการผลิตและการตลาด" . อุตสาหกรรมสาร . (เมษายน-
มิถุนายน 2536) : น. 36-49 .

กรมการค้าต่างประเทศ . 2537 . สถิติการค้าระหว่างประเทศ . กระทรวงการต่างประเทศ .
(อึดสำเนา) .

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ . 2535 . การค้าระหว่างประเทศ . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ข่าวสารการพาณิชย์ .

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ . 2538 . รายงานการสัมมนาเรื่องลู่ทางการส่งออกผ้าไหมไทย .
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ข่าวสารการพาณิชย์ .

กองวิจัยสินค้าและการตลาด , กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ . 2531 . การส่งออกผลิตภัณฑ์ผ้า
ไหมไทย . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ข่าวพาณิชย์ .

นิรนาม . 2530 . "กว่า 8 ทศวรรษของอินดิโกไหมไทย" . มีเดีย . (ธันวาคม 2529) :
น. 107-111 .

_____ . 2533 . "คลีนิกส่งออก" . ผู้ส่งออก . (ปักษ์แรก เมษายน 2533) :
น. 51-52 .

บุศรา อึ้งสกุล . 2534 . "บทบาทของไหมไทยในตลาดต่างประเทศ" . กิ่นนรี . (กุมภาพันธ์
2534) : น. 130-131 .

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิชัย โกสุวรรณจินดา . 2521 . "ผลิตภัณฑ์ใหม่ไทยชนะใจคนทั้งโลก" . กสิกร . 51(2) :
น. 110-122 .

วิจิตร . 2534 . กรุงเทพมหานคร . 26 สิงหาคม 2534 . น. 7 .

ศรีประพันธ์ ฝั่งเกียรติ . 2530 . "ภาวะอุตสาหกรรมใหม่ในไทย" . อุตสาหกรรมสาร .
(มีนาคม 2521) : น. 24-32 .

สยามรัฐ . 2534 . กรุงเทพมหานคร . 30 สิงหาคม 2534 . น. 1-2 .

สุภาพรรณ หาญเทพพันธ์ . 2531 . รายงานการศึกษาวิเคราะห์เรื่องสู่ทางการพัฒนาการ
ส่งออกผ้าไหมไทยและผลิตภัณฑ์ . ฝ่ายวิจัยอุตสาหกรรม กองวิจัยสินค้าและการตลาด
กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ .

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้